

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ**

Кафедра нервових хвороб з нейрохірургією та медичною генетикою

Розробники:

Литвиненко Н.В. - д.мед.н., професор, завідувач кафедри нервових хвороб з нейрохірургією та медичною генетикою

Дельга М.Ю. - д.мед.н., професор, завідувач кафедри стоматологічної науки з нейрохірургією та медичною генетикою

Робоча програма дисципліни «*...*»  
вченої ради академії

Протокол № 1 від 20.08.2019 року  
Секретар вченої ради

Завідувач кафедри  
Протокол № 11 від 20.08.2019 року

Схвалено  
терapeutичних дисциплін  
Протокол № 43 від 23.08.2019 року  
Голова ЦМК



**ЗАТВЕРДЖУЮ»**

Проректор наукової роботи  
Української медичної стоматологічної  
академії  
професор І. Кайдашев

«20» *серпень* 2019 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**Нервові хвороби**  
(повна назва навчальної дисципліни)  
для аспірантів

напрямок підготовки 22 – Охорона здоров'я  
(шифр і назва напрямку підготовки)

Спеціальність: 222 – Медицина  
(шифр і назва спеціальності)

Полтава – 2019

## ВСТУП

Навчальна дисципліна «Нервові хвороби» є складовою освітньо-наукової програми підготовки в аспірантурі за третім освітньо-науковим рівнем вищої освіти з *напрямку підготовки 22 – Охорона здоров'я, спеціальності 222 – Медицина*.

Дана дисципліна є нормативною.

Викладається у 1-8 семестрі 1-4 року навчання в обсязі – 420 год (14 кредитів ECTS) зокрема: *лекції – 20 год., практичні 180 год., самостійна робота – 220 год.* У курсі передбачено 2 модулі. Завершується дисципліна – іспитом.

Мета дисципліни – підготовка аспірантів на третьому освітньо-науковому рівні.

Завершується дисципліна – **іспитом**.

**Зміст дисципліни.** Дисципліна «Нервові хвороби» є базовою у підготовці здобувачів третього освітньо-наукового рівня з фаху Неврологія. Дисципліна складається із лекційних та практичних занять, на яких будуть висвітлені питання організації неврологічної служби в Україні, поглиблене засвоєння спеціальності, оволодіння сучасними методами профілактики захворювань, клінічного обстеження, комплексного лікування та реабілітації хворих, сучасними практичними методиками.

Особлива увага приділяється поглибленому вивченню різних розділів спеціальності, принципів деонтологічного підходу до хворих, методам всебічного обстеження та лікування хворих, подачі експертних заключень.

**Місце дисципліни** (в структурно-логічній схемі підготовки фахівців відповідного напрямку): дисципліна Нервові хвороби виступає спецпредметом у освітньо-науковій програмі підготовки докторів філософії за спеціальністю 222 – Медицина.

Цикли підготовки в аспірантурі:

I. Цикл оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями:

1. Історія та філософія науки;
2. Біоетика;
3. Біоінформатика;
4. Психологія спілкування;
5. Психологія та педагогіка вищої школи.

II. Іноземна мова:

1. Курс англійської / німецької мови наукового спілкування.

III. Цикл набуття універсальних навичок дослідника:

1. Методологія наукового і патентного пошуку;
2. Медична статистика;
3. Клінічна імунологія;
4. Клінічна епідеміологія;

IV. Спеціальність:

1. Спецпредмет (**Неврологія**).

**Зв'язок з іншими дисциплінами.**

Неврологія тісно пов'язана з такими дисциплінами, терапія, кардіологія, нейрохірургія, онкологія, психіатрія, медична психологія, інфекційні хвороби, професійні хвороби.

**Мета дисципліни** – ознайомлення аспірантів з загальними питаннями та сутністю системи неврологічної служби, поширення клінічної ерудиції, виховання навиків з науково-дослідної роботи, яка необхідна в подальшій лікувальній діяльності; вивчення етіології, патогенезу захворювань, класифікацій, клінічних проявів, опанувати основні методи обстеження та лікування хворих на неврологічну патологію.

**Завдання дисципліни** – поглиблене засвоєння спеціальності, оволодіння сучасними методами профілактики захворювань, клінічного обстеження, комплексного лікування та реабілітації хворих.

Аспірант повинен оволодіти методиками обстеження хворих, сучасними практичними методиками.

Аспірант відвідує лекції професорів, доцентів, має бути присутнім на практичних та семінарських заняттях зі студентами.

Особлива увага приділяється поглибленому вивченню різних розділів спеціальності, принципів деонтологічного підходу до хворих, методам всебічного обстеження та лікування хворих, подачі експертних заключень.

В результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен

**знати:**

- принципи будови та функціонування нервової системи.
- анатоμο-фізіологічні, біохімічні дані пірамідної, екстрапірамідної, мозочкової систем та синдроми їх ураження;
- поняття про рецепцію, клінічну класифікацію чутливості, види чутливих розладів, топічні типи чутливих порушень;
- анатоμο-фізіологічні дані черепно-мозкових нервів, синдроми їх ураження;
- принципи класифікації, клініку, лікування та профілактику судинних захворювань головного мозку, інфекційних захворювань нервової системи;
- сучасну класифікацію пароксизмальних станів, особливості та види порушень свідомості, основні види цефалгій, головокружіння та їх лікування;
- сучасні аспекти етіопатогенезу, клінічних форм, лікування демієлінізуючих захворювань;
- сучасні аспекти етіопатогенезу, клінічних форм, лікування прогресуючих захворювань;
- принципи діагностики вертеброгенних і невертеброгенних захворювань периферичної нервової системи;
- неврологічні прояви спадково-дегенеративних захворювань нервово-м'язової, екстрапірамідної, пірамідної, мозочкової систем;
- неврологічні синдроми при захворюваннях внутрішніх органів, паранеопластичних синдромах;
- лікарські препарати, які застосовуються у хворих неврологічного профілю.

**вміти:**

- інтерпретувати рухові розлади при ураженні рухового шляху на різних рівнях, аналізувати анатомо-фізіологічні особливості мозочка та синдроми його ураження;

- інтерпретувати поняття про рецепцію, клінічну класифікацію чутливості, види чутливих розладів, топічні типи чутливих порушень;

- обстежувати хворих з руховими та чутливими розладами

- обстежувати функцію черепно-мозкових нервів, вегетативної нервової системи, функції кори головного мозку;

- інтерпретувати форми нейросифіліса, аналізувати ураження нервової системи за наявності ВІЛ-інфекції;

- інтерпретувати зміни спинномозкової рідини та менінгеальний симптомокомплекс;

- трактувати нейровізуалізаційні, ультразвукові та електрофізіологічні методи обстеження неврологічних хворих;

- формулювати попередній і проводити диференційований діагноз неврологічних захворювань;

- складати схеми лікування захворювань нервової системи з використанням стандартів лікування та принципів доказової медицини.

### **Контроль знань і розподіл балів, які отримують аспіранти.**

Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

До модуля I входять теми 1-38, зокрема за змістовими модулями: змістовий модуль 1 (ЗМ1) – теми 1- 6, змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 7 – 15, змістовий модуль 3 (ЗМ3) – теми 16-24, змістовий модуль 4 (ЗМ4) – теми 25 –38. До модуля II входять теми 39-73, зокрема за змістовими модулями: змістовий модуль 1 (ЗМ1) – теми 39-53, змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 54-73.

Обов'язковим для іспиту є складання підсумкових модульних контролів за модулями I та II.

*Оцінювання за формами контролю:*

	Модуль I				Модуль II	
	ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4	ЗМ1	ЗМ2
ПМК I	<i>Min. – 20 балів</i>		<i>Max. – 30 балів</i>		<i>Min. – 20 балів</i>	<i>Max. – 30 балів</i>
ПМК II	<i>Min. – 20 балів</i>		<i>Max. – 30 балів</i>		<i>Min. – 20 балів</i>	<i>Max. – 30 балів</i>
Іспит	<i>Min. – 20 балів, Max. – 40 балів</i>					

Для аспірантів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 40 балів* для одержання іспиту обов'язково *перескладання ПМК I та ПМК II.*

**При цьому, кількість балів:**

- **1-34** відповідає оцінці «незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням дисципліни;
- **35-59** відповідає оцінці «незадовільно» з можливістю повторного складання;
- **60-64** відповідає оцінці «задовільно» («достатньо»);
- **65-74** відповідає оцінці «задовільно»;
- **75 - 84** відповідає оцінці «добре»;
- **85 - 89** відповідає оцінці «добре» («дуже добре»);
- **90 - 100** відповідає оцінці «відмінно».

**Шкала відповідності:**

За 100 – бальною шкалою	За національною шкалою	
90 – 100	5	відмінно
85 – 89	4	добре
75 – 84		
65 – 74	3	задовільно
60 – 64		
35 – 59	2	не задовільно
1 – 34		

## ПРОГРАМА МОДУЛЯ І

### Змістовий модуль 1. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ БУДОВИ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ.

ТЕМА 1. Головні етапи філо- і онтогенезу нервової системи. Структурна і функціональна одиниця нервової системи. (8 год.)<sup>1</sup>

ТЕМА 2. Головні анатомо-топографічні відділи нервової системи: півкулі мозку, підкіркові вузли, стовбур мозку, спинний мозок, корінці, спинальні ганглії, сплетіння, периферичні нерви. (6 год.)

ТЕМА 3. Функціональна одиниця нервової системи - нейрон. Типи нейронів, їх функціональне значення. Нейроглія, її функціональне значення. (6 год.)

ТЕМА 4. Вегетативна нервова система, її надсегментарний і сегментарний відділи. Лімбіко-ретикулярний комплекс. (4 год.)

ТЕМА 5. Кора головного мозку. Цитоархітектонічні поля. Локалізація функцій в корі великих півкуль. Поняття про функціональні системи. (5 год.)

ТЕМА 6. Контроль змістового модуля 1.

### Змістовий модуль 2. ЧУТЛИВА СИСТЕМА І СИНДРОМИ ЇЇ УРАЖЕННЯ. СИСТЕМА МОТОРИКИ

ТЕМА 7. Поняття про рецепцію. Види рецепторів. Екстроцептивна, пропріоцептивна, інтероцептивна чутливість. Клінічна класифікація чутливості. Провідні шляхи чутливості. Методика дослідження. Види чутливих розладів: анестезія, гіпестезія, гіперестезія, гіперпатія, дизестезія. Синестезія, дисоційовані розлади, поліестезія, парестезії. Біль і його класифікація. Поняття про ноціцептивні і антиноціцептивні системи мозку. (10 год.)

ТЕМА 8 . Топічні типи чутливих порушень: мононевритичний, поліневритичний, корінцевий, задньороговий, провідниковий (при ураженні провідних чутливих шляхів на рівні спинного мозку, медіальної петлі, зорового горба, внутрішньої капсули); кірковий тип (синдроми подразнення та випадіння). Синдром половинного ураження спинного мозку, (синдром Броун-Секара). (10 год.)

ТЕМА 9. Уявлення про рефлекс і рефлексорну дугу, умовні і безумовні рефлекси, рівнів замикання шкірних, сухожилкових і периостальних рефлексів.. Анатомічні особливості і нейрофізіологія системи довільних рухів, екстрапірамідної системи і мозочка. Методика дослідження рухової системи. Реалізація довільних рухів. Пірамідна система. Центральний та периферичний рухові нейрони. Кірково-ядерний та кірково-спінальний шляхи. (10 год.)

---

<sup>1</sup> Зазначається загальна кількість годин з урахуванням лекцій, практичних (семінарських, лабораторних) і самостійної роботи.

**ТЕМА 10.** Симптоми центрального (спастичного) паралічу. Патофізіологія м'язової гіпертонії, гіперрефлексії, патологічних рефлексів, зниження черевних рефлексів. Симптоми периферичного (в'ялого) паралічу. Патофізіологія атонії, арефлексії, атрофії. Паралічі, парези, моноплегія, параплегія, геміплегія, триплегія, тетраплегія. (10 год.)

**ТЕМА 11.** Анатомічні дані: базальні ганглії (чечевицеподібне, хвостате ядро, огорожа, субталамус), утворення стовбура мозку (червоне ядро, чорна субстанція, ретикулярна формація). Зв'язки підкіркових гангліїв з різними відділами головного і спинного мозку. Фізіологія екстрапірамідної системи, її участь в забезпеченні безумовних рефлексів, реалізації стереотипних автоматизованих рухів, готовності м'язів до дії. (12 год.)

**ТЕМА 12.** Біохімія екстрапірамідної системи. Сучасні уявлення про обмін і концентрацію катехоламінів в нігростріарній системі. Синдроми ураження екстрапірамідної системи. Акінетико-ригідний синдром, або синдром Паркінсонізму, його біохімічні аспекти. Ключові клінічні прояви паркінсонізму: оліго-брадікінезія, ригідність м'язів, паркінсонічний тремор, постуральна нестійкість. Диференціальна діагностика пластичної і спастичної (еластичної) гіпертонії. (10 год.)

**ТЕМА 13.** Гіперкінетичний синдром. Види гіперкінезів: атетоз, хореїчний, гемібалізм, тики. М'язові дистонії (фокальні (блефароспазм, лицьовий геміспазм, спастична кривошия, оромандибулярна дистонія, дистонія кисті, дистонія стопи, торсіонна дистонія), сегментарні, генералізовані). (9 год.)

**ТЕМА 14.** Анатоомо-фізіологічні особливості мозочка. Зв'язки мозочка з різними відділами головного та спинного мозку (гомо- і гетеролатеральні). Аферентні і еферентні шляхи. Черв'як і півкулі мозочка. Функції мозочка: забезпечення рівноваги, координації, синергізму рухів, регуляція м'язового тону. Синдроми ураження мозочка. Уявлення про статичну і локомоторну атаксію, асинергію, атонію м'язів, інтенційний тремор, адіадохокінез, дизметрію, гіперметрію, ністагм, скандовану мову. Види атаксій: (мозочкова, кіркова, вестибулярна, сенситивна). (9 год.)

**ТЕМА 15.** Контроль змістового модуля 2. (1 год.)

### **Змістовий модуль 3. АНАТОМО-ФІЗІОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЧЕРЕПНИХ НЕРВІВ, СИНДРОМИ УРАЖЕННЯ**

**ТЕМА 16.** Анатоомо – фізіологічні особливості. Локалізація ядер у довгастому мозку. Бульбарний і псевдобульбарний синдроми: спільні ознаки (дисфагія, дисфонія, дизартрія) та відмінності (фібриляції та атрофії м'язів язика, рефлекси орального автоматизму, вимушений сміх, плач). Порушення іннервації м'язів язика – периферичний та центральний парези. (8 год.)



**ТЕМА 17. V пара – трійчастий нерв (змішаний): ядра нерва, вихід корінців на основі мозку, черепа, гілки нерва і зони їх іннервації (очний нерв, верхньощелепний, нижньощелепний нерви). (14 год.)**

**ТЕМА 20. Симптоми ураження системи трійчастого нерва: ураження гілок трійчастого нерва (стріляючі болі, порушення всіх видів чутливості в зоні іннервації відповідних гілок, втрата рогівкового рефлекса, парез жувальних м'язів, втрата нижньощелепного рефлекса); ураження вузла трійчастого нерва (герпетичні висипи, болі, порушення всіх видів чутливості на половині обличчя, зниження рогівкового, нижньощелепного рефлексів); ураження чутливого ядра трійчастого нерва – ядра спинномозкового шляху (сегментарно – дисоційований тип порушення больової та температурної чутливості на половині обличчя); ураження таламусу (геміанестезія всіх видів чутливості, таламічні болі на протилежному боці від вогнища; ураження кори постцентральної звивини. (14 год.)**

**ТЕМА 21. VII пара – лицьовий нерв (змішаний).**

**VIII пара – присінково-завитковий нерв (чутливий).**

**I пара – нюховий нерв (чутливий нерв): основні анатоμο-фізіологічні дані. (8 год.)**

**ТЕМА 22. II пара – зоровий нерв (чутливий нерв). Анатоμο-фізіологічні особливості. Симптоми ураження. (8 год.)**

**ТЕМА 23. III, IV, VI пари пари – окоруховий (змішаний), блоковий, відвідний (рухові) нерви: локаліація ядер, вихід корінців з черепа, зона іннервації на периферії. Симптоми ураження. (4 год.)**

**ТЕМА 24. Контроль змістового модуля 3. (1 год.)**

**Змістовий модуль 4. ІНТЕГРАЦІЙНІ СИСТЕМИ ГОЛОВНОГО МОЗКУ. АВТОНОМНА НЕРВОВА СИСТЕМА. ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ У ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ. СПИНОМОЗКОВА РІДИНА. СИМПТОМОКОМПЛЕКС ПОДРАЗНЕННЯ МОЗКОВИХ ОБОЛОНОК. ДОДАТКОВІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ В НЕВРОЛОГІЇ.**

**ТЕМА 25. Цито- і мієлоархітектоніка кори. Локалізація функцій в корі головного мозку. Динамічна локалізація функцій. Моторне і сенсорні представництва в корі. Поняття про функціональну асиметрію півкуль. Гностичні функції. Види порушення гностичних функцій: зорова, нюхова, смакова, слухова агнозії, астереогноз, аутопагнозія, анозогнозія. (4 год.)**

**ТЕМА 26. Праксис. Види апраксій: конструктивна, ідеаторна, моторна.**

**Мова. Розлади мови: моторна, сенсорна, амнестична афазії. Синдроми ураження окремих часток великих півкуль: лобної, скроневої, тім'яної, потиличної долей, лімбічної кори. (6 год.)**

**ТЕМА 27. Синдроми подразнення кори великих півкуль. Синдроми ураження правої і лівої півкуль. Поняття про міжпівкульову асиметрію. Синдром хронічного вегетативного стану. (4 год.)**

**ТЕМА 28.** Анатомо-фізіологічні особливості і функції вегетативної нервової системи: Сегментарний відділ вегетативної нервової системи. (4 год.)

**ТЕМА 29.** Симпатична нервова система: бокові роги спинного мозку, симпатичний стовбур, ганглії. Парасимпатична нервова система: Краніобульбарний, сакральний (крижовий) відділи. (4 год.)

**ТЕМА 30.** Надсегментарний відділ вегетативних функцій: гіпоталамус, лімбічна система, ретикулярна формація стовбура мозку. Ерготропна і трофотропна діяльність. Методи дослідження вегетативних функцій. (4 год.)

**ТЕМА 31.** Синдроми ураження надсегментарного відділу вегетативної нервової системи. Синдром вегетативної дистонії. Перманентний і пароксизмальний перебіг. Гіпоталамічний синдром. (6 год.)

**ТЕМА 32.** Особливості дослідження неврологічного статусу в дитячому віці. (4 год.)

**ТЕМА 33.** Оболонки головного і спинного мозку. Фізіологія ліквороутворення. Склад ліквору в нормі, його видозміни при менінгітах, пухлинах, геморагічному інсульті, туберкульозу. Клітинно-білкова, білково-клітинна дисоціація. Плеоцитоз. (4 год.)

**ТЕМА 34.** Менінгеальні симптоми: головний біль, блювання, загальна гіперестезія, світлобоязнь, ригідність потиличних м'язів, симптом Керніга, симптоми Брудзинського (верхній, середній, нижній), тризм, локальні реактивні больові феномени с-м Менделя, виличний с-м Бехтерева, біль при натискуванні точок виходу малого й великого потиличних нервів. Менінгеальна поза хворого. Симптом Лессажа. (6 год.)

**ТЕМА 35.** Рентгенологічні (краніо-, спондилографія); Контрастні рентгенологічні обстеження (мієлографія, ангіографія, вентрикулографія); Ультразвукові (ехоенцефалоскопія, доплерографія). (4 год.)

**ТЕМА 36.** Електрофізіологічні (електроенцефалографія, реоенцефалографія, ехо-енцефалопатія, електроміографія та ін.); Методи нейровізуалізації (комп'ютерна томографія, магнітно-резонансна томографія, в тому числі у судинному режимі). (6 год.)

**ТЕМА 37.** Контроль змістового модуля 1. (1 год.)

**ТЕМА 38.** Підсумковий модульний контроль. (2 год.)

## **ПРОГРАМА МОДУЛЯ II**

**Змістовий модуль 1. СУДИННІ ЗАХВОРЮВАННЯ ГОЛОВНОГО ТА СПИННОГО МОЗКУ. ЗАХВОРЮВАННЯ ПЕРИФЕРИЧНОЇ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ. ІНФЕКЦІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ ЦЕНТРАЛЬНОЇ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ. ПРИОНОВІ ІНФЕКЦІЇ**

**Тема 39.** Судинні захворювання головного та спинного мозку. (4 год.)

**Тема 40. Захворювання периферичної нервової системи. Клінічна класифікація захворювань периферичної нервової системи. Ураження окремих спинномозкових нервів. (4 год.)**

**Тема 41. Інфекційні захворювання центральної нервової системи (6 год.)**

**Тема 42. Хвороба Крейтцфельда-Якоба (етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика). Хвороба Герстманна-Штройслера-Шейнкера, фатальна сімейна інсомнія, куру(етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика). (4 год.)**

**Тема 43. НейроСНІД. (4 год.)**

**Тема 44. Нейросифіліс. (6 год.)**

**Тема 45. Захворювання вегетативної нервової системи. (4 год.)**

**Тема 46. Демієлінізуючі захворювання (4 год.)**

**Тема 47. Спадкові захворювання нервової системи (6 год.)**

**Тема 48. Міастенія та міастенічний синдром. (6 год.)**

**Тема 49. М'язові дистонії. (8 год.)**

**Тема 50. Хвороба Паркінсона. (10 год.)**

**Тема 51. Бічний аміотрофічний склероз. (10 год.)**

**Тема 52. Сирингомієлія. (7 год.)**

**Тема 53. Контроль змістового модуля 1. (1 год.)**

## **Змістовий модуль 2. ДЕМЕНЦІЇ. ПЕРИНАТАЛЬНІ УРАЖЕННЯ НЕРОВОЇ СИСТЕМИ. ВРОДЖЕНІ ДЕФЕКТИ ХРЕБТА ТА СПИННОГО МОЗКУ. ГОЛОВНИЙ БІЛЬ. СОН ТА ЙОГО ПОРУШЕННЯ.**

**Тема 54. Деменції. (6 год.)**

**Тема 55. Перинатальні ураження нервової системи. (6 год.)**

**Тема 56. Вроджені дефекти хребта та спинного мозку. (4 год.)**

**Тема 57. Головний біль. (4 год.)**

**Тема 58. Сон та його порушення. (5 год.)**

**Тема 59. Невідкладні стани в клініці нервових хвороб. (4 год.)**

**Тема 60. Черепно-мозкова травма. Класифікація. Клінічні форми черепно-мозкової травми. Струс головного мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Забій головного мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Внутрішньочерепні крововиливи (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). (6 год.)**

**Тема 61. Субарахноїдальні крововиливи (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Епідуральні гематоми (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Субдуральні гематоми (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Відділені наслідки черепно-мозкових травм, хронічна стадія травматичної хвороби мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна**

діагностика). Травми хребта та спинного мозку. Клінічні форми травм хребта та спинного мозку. Струс спинного мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Забій спинного мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). (4 год.)

Тема 62. Гематомієлія (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Травми периферичного відділу нервової системи. Особливості клінічних проявів. Травматичні мононейропатії (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Травматичні плексопатії (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Алгічно-рефлекторні синдроми. (4 год.)

Тема 63. Вікові особливості клінічних проявів та перебігу травматичних уражень головного та спинного мозку (в дитячому та похилому віці). (4 год.)

Тема 64. Ураження нервової системи внаслідок фізичних чинників. (6 год.)

Тема 65. Екзогенні нейроінтоксикації. (6 год.)

Тема 66. Пухлини нервової системи. (8 год.)

Тема 67. Травматичні ураження центральної нервової системи та периферичних нервів. (8 год.)

Тема 68. Соматоневрологічні синдроми. (8 год.)

Тема 69. Нейростоматологічні захворювання. (8 год.)

Тема 70. Епілепсія та епілептичні синдроми. (8 год.)

Тема 71. Принципи організація неврологічної допомоги населенню. Медико-соціальна експертиза в неврології. (6 год.)

Тема 72. Контроль змістового модуля. (1 год.)

Тема 73. Підсумковий модульний контроль. (2 год.)

## СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва курсу	Дата	Всього годин	Вид заняття			Вид контролю	Підпис
				лекції	практичні заняття	Самостійна робота		
<b>МОДУЛЬ І</b>								
			<b>230</b>	<b>10</b>	<b>90</b>	<b>130</b>		
	<b>Змістовий модуль 1</b> Основні принципи будови та функціонування нервової системи		<b>30</b>	<b>2</b>	<b>10</b>	<b>18</b>		
1.	Головні етапи філо- і онтогенезу нервової системи. Структурна і функціональна одиниця нервової системи.		<b>8</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>4</b>		
2.	Головні анатомо-топографічні відділи нервової системи: півкулі мозку, підкіркові вузли, стовбур мозку, спинний мозок, корінці, спинальні ганглії, сплетіння, периферичні нерви.		<b>6</b>	-	<b>2</b>	<b>4</b>		
3.	Функціональна одиниця нервової системи - нейрон. Типи нейронів, їх функціональне значення. Нейроглія, її функціональне значення.		<b>6</b>	-	<b>2</b>	<b>4</b>		
4.	Вегетативна нервова система, її надсегментарний і сегментарний відділи. Лімбіко-ретикулярний комплекс.		<b>4</b>	-	<b>1</b>	<b>3</b>		
5.	Кора головного мозку. Цитоархітектонічні поля. Локалізація функцій в корі великих півкуль. Поняття про функціональні системи.		<b>5</b>	-	<b>2</b>	<b>3</b>		
<b>6.</b>	Контроль змістового модуля		<b>1</b>	-	<b>1</b>	-		
	<b>Змістовий модуль 2</b> Чутлива система і синдроми її ураження. Система моторики		<b>80</b>	<b>4</b>	<b>30</b>	<b>46</b>		
7.	Поняття про рецепцію. Види рецепторів. Екстроцептивна, пропріоцептивна, інтероцептивна чутливість. Клінічна класифікація чутливості. Провідні шляхи чутливості. Методика дослідження. Види чутливих розладів: анестезія, гіпестезія, гіперестезія, гіперпатія, дизестезія. Синестезія, дисоційовані розлади, полістезія, парестезії. Біль і його класифікація. Поняття про ноціцептивні і антиноціцептивні системи		<b>10</b>	-	<b>4</b>	<b>6</b>		

	мозку.							
8.	Топічні типи чутливих порушень: мононевритичний, поліневритичний, корінцевий, задньороговий, провідниковий (при ураженні провідних чутливих шляхів на рівні спинного мозку, медіальної петлі, зорового горба, внутрішньої капсули); кірковий тип (синдроми подразнення та випадіння). Синдром половинного ураження спинного мозку, (синдром Броун-Секара).		<b>10</b>	-	<b>4</b>	<b>6</b>		
9.	Уявлення про рефлекс і рефлекторну дугу, умовні і безумовні рефлекси, рівнів замикання шкірних, сухожилкових і периостальних рефлексів.. Анатомічні особливості і нейрофізіологія системи довільних рухів, екстрапірамідної системи і мозочка. Методика дослідження рухової системи. Реалізація довільних рухів. Пірамідна система. Центральний та периферичний рухові нейрони. Кірково-ядерний та кірково-спінальний шляхи.		<b>10</b>	-	<b>4</b>	<b>6</b>		
10.	Симптоми центрального (спастичного) паралічу. Патофізіологія м'язової гіпертонії, гіперрефлексії, патологічних рефлексів, зниження черевних рефлексів. Симптоми периферичного (в'ялого) паралічу. Патофізіологія атонії, арефлексії, атрофії. Паралічі, парези, моноплегія, паралегія, геміплегія, триплегія, тетраплегія.		<b>10</b>	-	<b>4</b>	<b>6</b>		
11.	Анатомічні дані: базальні ганглії (чечевицеподібне, хвостате ядро, огорожа, субталамус), утворення стовбура мозку (червоне ядро, чорна субстанція, ретикулярна формація). Зв'язки підкіркових гангліїв з різними відділами головного і спинного мозку. Фізіологія екстрапірамідної системи, її участь в забезпеченні безумовних рефлексів, реалізації стереотипних автоматизованих рухів, готовності м'язів до дії.		<b>12</b>	<b>2</b>	<b>4</b>	<b>6</b>		

12.	<p>Біохімія екстрапірамідної системи. Сучасні уявлення про обмін і концентрацію катехоламінів в нігростріарній системі.</p> <p>Синдроми ураження екстрапірамідної системи. Акінетико-ригідний синдром, або синдром Паркінсонізму, його біохімічні аспекти.</p> <p>Ключові клінічні прояви паркінсонізму: олігобрадкінезія, ригідність м'язів, паркінсонічний тремор, постуральна нестійкість.</p> <p>Диференціальна діагностика пластичної і спастичної (еластичної) гіпертонії.</p>		<b>10</b>		<b>4</b>	<b>6</b>		
13.	<p>Гіперкінетичний синдром. Види гіперкінезів: атетоз, хореїчний, гемібалізм, тики.</p> <p>М'язові дистонії (фокальні (блефароспазм, лицьовий геміспазм, спастична кривошия, оромандибулярна дистонія, дистонія кисті, дистонія стопи, торсіонна дистонія), сегментарні, генералізовані).</p>				<b>3</b>	<b>5</b>		
14.	<p>Анатомо-фізіологічні особливості мозочка. З'язки мозочка з різними відділами головного та спинного мозку (гомо- і гетеролатеральні).</p> <p>Аферентні і еферентні шляхи. Черв'як і півкулі мозочка.</p> <p>Функції мозочка: забезпечення рівноваги, координації, синергізму рухів, регуляція м'язового тону.</p> <p>Синдроми ураження мозочка. Уявлення про статичну і локомоторну атаксію, асинергію, атонію м'язів, інтенційний тремор, адіадохокінез, дизметрію, гіперметрію, ністагм, скандовану мову. Види атаксій: (мозочкова, кіркова, вестибулярна, сенситивна).</p>		<b>9</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>5</b>		
15.	Контроль змістового модуля		<b>1</b>	-	<b>1</b>	-		
	<b>Змістовий модуль 3</b> Анатомо-фізіологічна характеристика черепних нервів, синдроми ураження		<b>60</b>	<b>2</b>	<b>25</b>	<b>30</b>		
16.	<p>Анатомо – фііологічні особливості. Локалізація ядер у довгастому мозку.</p> <p>Бульбарний і псевдобульбарний синдроми: спільні ознаки (дисфагія, дисфонія, дизартрія) та відмінності (фібриляції та</p>		<b>8</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>4</b>		

	атрофії м'язів язика, рефлeksi орального автоматизму, вимушений сміх, плач). Порушення іннервації м'язів язика – периферичний та центральний парези.							
17.	V пара – трійчастий нерв (змішаний): ядра нерва, вихід корінців на основі мозку, черепа, гілки нерва і зони їх іннервації (очний нерв, верхньощелепний, нижньощелепний нерви).		<b>14</b>	-	<b>6</b>	<b>8</b>		
20.	Симптоми ураження системи трійчастого нерва: ураження гілок трійчастого нерва (стріляючі болі, порушення всіх видів чутливості в зоні іннервації відповідних гілок, втрата рогівкового рефлекса, парез жувальних м'язів, втрата нижньощелепного рефлекса); ураження вузла трійчастого нерва (герпетичні висипи, болі, порушення всіх видів чутливості на половині обличчя, зниження рогівкового, нижньощелепного рефлексів); ураження чутливого ядра трійчастого нерва – ядра спинномозкового шляху (сегментарно – дисоційований тип порушення больової та температурної чутливості на половині обличчя); ураження таламусу (геміанестезія всіх видів чутливості, таламічні болі на протилежному боці від вогнища; ураження кори постцентральної звивини.		<b>14</b>	-	<b>6</b>	<b>8</b>		
21.	VII пара – лицьовий нерв (змішаний). VIII пара – присінково-завитковий нерв (чутливий). I пара – нюховий нерв (чутливий нерв): основні анатомо-фізіологічні дані.		<b>8</b>	-	<b>4</b>	<b>4</b>		
22.	II пара – зоровий нерв (чутливий нерв). Анатомо-фізіологічні особливості. Симптоми ураження.		<b>8</b>	-	<b>4</b>	<b>4</b>		
23.	III, IV, VI пари пари – окоруховий (змішаний), блоковий, відвідний (рухові) нерви: локаліація ядер, вихід корінців з черепа, зона іннервації на периферії. Симптоми ураження.		<b>4</b>	-	<b>2</b>	<b>2</b>		
24.	Контроль змістового модуля		<b>1</b>	-	<b>1</b>	-		
	<b>Змістовий модуль 4</b>		<b>60</b>	<b>2</b>	<b>25</b>	<b>30</b>		



	Інтеграційні системи головного мозку. Автономна нервова система. Особливості дослідження нервової системи у дітей раннього віку. Спинномозкова рідина. Симптомокомплекс подразнення мозкових оболонок. Додаткові методи дослідження в неврології.							
25.	Цито- і мієлоархітектоніка кори. Локалізація функцій в корі головного мозку. Динамічна локалізація функцій. Моторне і сенсорні представництва в корі. Поняття про функціональну асиметрію півкуль. Гностичні функції. Види порушення гностичних функцій: зорова, нюхова, смакова, слухова агнозії, астереогноз, аутопагнозія, анозогнозія.		4	-	2	2		
26.	Праксис. Види апраксій: конструктивна, ідеаторна, моторна. Мова. Розлади мови: моторна, сенсорна, амнестична афазії. Синдроми ураження окремих часток великих півкуль: лобної, скроневої, тім'яної, потиличної долей, лімбічної кори.		4	2	2	2		
27.	Синдроми подразнення кори великих півкуль. Синдроми ураження правої і лівої півкуль. Поняття про міжпівкульову асиметрію. Синдром хронічного вегетативного стану.		4	-	2	2		
28.	Анатомо-фізіологічні особливості і функції вегетативної нервової системи: Сегментарний відділ вегетативної нервової системи.				1	2		
29.	Симпатична нервова система: бокові роги спинного мозку, симпатичний стовбур, ганглії. Парасимпатична нервова система: Краніобульбарний, сакральний (крижовий) відділи.		4	-	2	2		
30.	Надсегментарний відділ вегетативних функцій: гіпоталамус, лімбічна система, ретикулярна формація стовбура мозку. Ерготропна і трофотропна діяльність. Методи дослідження		4	-	2	2		

	вегетативних функцій.							
31.	Синдроми ураження надсегментарного відділу вегетативної нервової системи. Синдром вегетативної дистонії. Перманентний і пароксизмальний перебіг. Гіпоталамічний синдром.		<b>6</b>	-	<b>2</b>	<b>4</b>		
32.	• Особливості дослідження неврологічного статусу в дитячому віці.		<b>4</b>	-	<b>2</b>	<b>2</b>		
33.	Оболонки головного і спинного мозку. Фізіологія ліквороутворення. Склад ліквору в нормі, його видозміни при менінгітах, пухлинах, геморагічному інсульті, туберкульозу. Клітинно-білкова, білково-клітинна дисоціація. Плеоцитоз.		<b>3</b>	-	<b>1</b>	<b>2</b>		
34.	Менінгеальні симптоми: головний біль, блювання, загальна гіперестезія, світлобоязнь, ригідність потиличних м'язів, симптом Керніга, симптоми Брудзинського (верхній, середній, нижній), тризм, локальні реактивні больові феномени с-м Менделя, виличний с-м Бехтерева, біль при натискуванні точок виходу малого й великого потиличних нервів. Менінгеальна поза хворого. Симптом Лессажа.		<b>6</b>	-	<b>2</b>	<b>4</b>		
35.	Рентгенологічні (краніо-, спондилографія); Контрастні рентгенологічні обстеження (мієлографія, ангіографія, вентрикулографія); Ультразвукові (ехоенцефалоскопія, доплерографія);		<b>4</b>	-	<b>2</b>	<b>2</b>		
36.	Електрофізіологічні (електроенцефалографія, реоенцефалографія, ехо-енцефалопатія, електроміографія та ін.); Методи нейровізуалізації (комп'ютерна томографія, магнітно-резонансна томографія, в тому числі у судинному режимі).		<b>6</b>	-	<b>2</b>	<b>4</b>		
37	Контроль змістового модуля		<b>1</b>	-	<b>1</b>	-		
38	Підсумковий модульний контроль		<b>2</b>	-	<b>2</b>	-		
<b>МОДУЛЬ II</b>								
			<b>190</b>	<b>10</b>	<b>90</b>	<b>90</b>		
	<b>Змістовий модуль 1</b>		<b>84</b>	<b>4</b>	<b>40</b>	<b>40</b>		

	Судинні захворювання головного та спинного мозку. Захворювання периферичної нервової системи. Інфекційні захворювання центральної нервової системи. Пріонові інфекції							
39.	Судинні захворювання головного та спинного мозку.		<b>4</b>	-	<b>2</b>	<b>2</b>		
40.	Захворювання периферичної нервової системи. Клінічна класифікація захворювань периферичної нервової системи. Ураження окремих спинномозкових нервів.		<b>4</b>	-	<b>2</b>	<b>2</b>		
41.	Інфекційні захворювання центральної нервової системи		<b>6</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>2</b>		
42.	Хвороба Крейтцфельда-Якоба (етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика). Хвороба Герстманна-Штройслера-Шейнкера, фатальна сімейна інсомнія, куру(етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика).		<b>4</b>	-	<b>2</b>	<b>2</b>		
43.	НейроСНІД.		<b>4</b>	-	<b>2</b>	<b>2</b>		
44.	Нейросифіліс.		<b>6</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>2</b>		
45.	Захворювання вегетативної нервової системи.		<b>4</b>	-	<b>2</b>	<b>2</b>		
46.	Демієлінізуючі захворювання		<b>4</b>	-	<b>2</b>	<b>2</b>		
47.	Спадкові захворювання нервової системи		<b>6</b>	-	<b>4</b>	<b>2</b>		
48.	Міастенія та міастенічний синдром.		<b>6</b>	-	<b>4</b>	<b>2</b>		
49.	М'язові дистонії.		<b>8</b>	-	<b>4</b>	<b>4</b>		
50.	Хвороба Паркінсона.		<b>10</b>	-	<b>4</b>	<b>6</b>		
51.	Бічний аміотрофічний склероз.		<b>10</b>	-	<b>4</b>	<b>6</b>		
52.	Сирингомієлія.		<b>7</b>	-	<b>3</b>	<b>4</b>		
53.	Контроль змістового модуля		<b>1</b>	<b>1</b>	-	<b>1</b>	-	
	<b>Змістовий модуль 2</b> Деменції. Перинатальні ураження нервової системи. Вроджені дефекти хребта та спинного мозку. Головний біль. Сон та його порушення.		<b>106</b>	<b>6</b>	<b>50</b>	<b>50</b>		
54.	Деменції.		<b>6</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>2</b>		
55.	Перинатальні ураження нервової системи.		<b>6</b>	-	<b>2</b>	<b>2</b>		
56.	Вроджені дефекти хребта та спинного мозку.		<b>4</b>	-	<b>2</b>	<b>2</b>		
57.	Головний біль.		<b>4</b>	-	<b>2</b>	<b>2</b>		
58.	Сон та його порушення.		<b>5</b>	-	<b>3</b>	<b>2</b>		
59.	Невідкладні стани в клініці нервових хвороб.		<b>4</b>	-	<b>2</b>	<b>2</b>		
60.	Черепно-мозкова травма.		<b>6</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>2</b>		

	Класифікація. Клінічні форми черепно-мозкової травми. Струс головного мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Забій головного мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Внутрішньочерепні крововиливи (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика).							
61.	Субарахноїдальні крововиливи (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Епідуральні гематоми (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Субдуральні гематоми (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Відділені наслідки черепно-мозкових травм, хронічна стадія травматичної хвороби мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Травми хребта та спинного мозку. Клінічні форми травм хребта та спинного мозку. Струс спинного мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Забій спинного мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика).		<b>4</b>	-	<b>2</b>	<b>2</b>		
62.	Гематомієлія (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Травми периферичного відділу нервової системи. Особливості клінічних проявів. Травматичні мононейропатії (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Травматичні плексопатії (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Алгічно-рефлекторні синдроми.		<b>4</b>	-	<b>2</b>	<b>2</b>		

63.	Вікові особливості клінічних проявів та перебігу травматичних уражень головного та спинного мозку (в дитячому та похилому віці).		4	-	2	2		
64.	Ураження нервової системи внаслідок фізичних чинників.		6	-	2	4		
65.	Екзогенні нейроінтоксикації.		6	-	2	4		
66.	Пухлини нервової системи.		8	2	2	4		
67.	Травматичні ураження центральної нервової системи та периферичних нервів.		8	-	4	4		
68.	Соматоневрологічні синдроми.		8	-	4	4		
69.	Нейростоматологічні захворювання.		8	-	4	4		
70.	Епілепсія та епілептичні синдроми.		8	-	4	4		
71.	Принципи організація неврологічної допомоги населенню. Медико-соціальна експертиза в неврології.		6	-	4	2		
72.	Контроль змістового модуля		1	-	1	-	-	
73.	Підсумковий модульний контроль		2	-	2	-		
Всього за модулями I та II			420	20	180	220		

Загальний обсяг **420 год**, в тому числі:

Лекцій – **20 год**.

Практичні заняття – **180 год**.

Самостійна робота - **220 год**.

# МОДУЛЬ І

## ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

### ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ БУДОВИ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ

#### ТЕМА 1. ГОЛОВНІ ЕТАПИ ФІЛО- І ОНТОГЕНЕЗУ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ. СТРУКТУРНА І ФУНКЦІОНАЛЬНА ОДИНИЦЯ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ. (8 год.)

##### Лекція 1. Головні етапи філо- і онтогенезу нервової системи. (2год.)

###### *Контрольні запитання та завдання:*

1. Ембріональний розвиток мозку.
2. Формування нервової трубки.
3. Диференціювання нейробластів і спонгіобластів.
4. Формування 3 нервових міхурів.
5. Процеси мієлінізації нервових структур.

###### Практичне заняття (2 год.):

- 1.1. Розвиток нервової системи.
- 1.2. Етапи ембріонального розвитку нервової системи.
- 1.3. Розвиток лікворних систем.
- 1.4. Розвиток судинної системи головного мозку.

###### Завдання для самостійної роботи (4 год.):

*Гістологічна будова нервової системи.*

*Структурна і функціональна одиниця нервової системи.*

*Нейрони та клітини нейроглії. Будова, функції.*

###### **Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.

7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 2. Головні анатомо-топографічні відділи нервової системи: півкулі мозку, підкіркові вузли, стовбур мозку, спинний мозок, корінці, спинальні ганглії, сплетіння, периферичні нерви. (6 год.)**

**Практичне заняття (2 год.):**

*2.1. Анатомо-топографічні відділи нервової системи.*

*2.1. Великі півкулі головного мозку.*

*2.2. Підкоркові ядра, внутрішня капсула.*

*2.3. Стовбур головного мозку.*

**Завдання для самостійної роботи (4 год.):**

*Мозочок.*

*Спинний мозок: сегментарний апарат і провідні шляхи.*

*Корінці, спинальні ганглії, сплетення, периферичні нерви.*

*Поняття про топічну діагностику.*

***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 3. Функціональна одиниця нервової системи - нейрон. Типи нейронів, їх функціональне значення. Нейроглія, її функціональне значення. (6 год.)**

**Практичне заняття (2 год.):**

- 3.1. Функціональна одиниця нервової системи - нейрон.
- 3.2. Типи нейронів.
- 3.3. Функціональне значення нейронів.

**Завдання для самостійної роботи (4 год.):**

*Нейроглія.*

*Функціональне значення нейроглії.*

***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 4. Вегетативна нервова система, її надсегментарний і сегментарний відділи. Лімбіко-ретикулярний комплекс. (4 год.)**

**Практичне заняття (1 год.):**

- 4.1. *Анатомо-фізіологічні особливості і функції вегетативної нервової системи .*
- 4.2. *Сегментарний відділ вегетативної нервової системи.*
- 4.3. *Симпатична нервова система: бокові роги спинного мозку, симпатичний стовбур, ганглії.*
- 4.4. *Парасимпатична нервова система: Краніобульбарний, сакральний (крижовий) відділи.*



### **Завдання для самостійної роботи (3 год.):**

*Надсегментарний відділ вегетативних функцій: гіпоталамус, лімбічна система, ретикулярна формація стовбура мозку. Ерготропна і трофотропна діяльність.*

*Методи дослідження вегетативних функцій.*

### ***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 5. Кора головного мозку. Цитоархітектонічні поля. Локалізація функцій в корі великих півкуль. Поняття про функціональні системи. (5 год.)**

### **Практичне заняття (2 год.):**

*5.1. Цито- і мієлоархітектоніка кори.*

*5.2. Локалізація функцій в корі головного мозку.*

*5.3. Динамічна локалізація функцій.*

### **Завдання для самостійної роботи (3 год.):**

*Моторне і сенсорні представництва в корі.*

*Поняття про функціональну асиметрію півкуль.*

### ***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.

2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

#### **ТЕМА 6. КОНТРОЛЬ ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ (1 год.).**

## ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

### ЧУТЛИВА СИСТЕМА І СИНДРОМИ ЇЇ УРАЖЕННЯ. СИСТЕМА МОТОРИКИ.

**ТЕМА 7. ПОНЯТТЯ ПРО РЕЦЕПЦІЮ. ВИДИ РЕЦЕПТОРІВ. ЕКСТРОЦЕПТИВНА, ПРОПРІОЦЕПТИВНА, ІНТЕРОЦЕПТИВНА ЧУТЛИВІСТЬ. КЛІНІЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ ЧУТЛИВОСТІ. ПРОВІДНІ ШЛЯХИ ЧУТЛИВОСТІ. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ. ВИДИ ЧУТЛИВИХ РОЗЛАДІВ: АНЕСТЕЗІЯ, ГІПЕСТЕЗІЯ, ГІПЕРЕСТЕЗІЯ, ГІПЕРПАТІЯ, ДИЗЕСТЕЗІЯ. СИНЕСТЕЗІЯ, ДИСОЦІЙОВАНІ РОЗЛАДИ, ПОЛІСТЕЗІЯ, ПАРЕСТЕЗІЇ. БІЛЬ І ЙОГО КЛАСИФІКАЦІЯ. ПОНЯТТЯ ПРО НОЦЕПТИВНІ І АНТИНОЦЕПТИВНІ СИСТЕМИ МОЗКУ. (10 год.)**

#### **Практичне заняття (4 год.):**

- 7.1. *Поняття про рецепцію. Види рецепторів.*
- 7.2. *Екстроцептивна, пропріоцептивна, інтероцептивна чутливість.*
- 7.3. *Клінічна класифікація чутливості.*
- 7.4. *Провідні шляхи чутливості.*
- 7.5. *Методика дослідження розладів чутливості.*

#### **Завдання для самостійної роботи (6 год.):**

*Види чутливих розладів: анестезія, гіпестезія, гіперестезія, гіперпатія, дизестезія.*

*Синестезія, дисоційовані розлади, полістезія, парестезії.*

*Біль і його класифікація.*

*Поняття про ноціцептивні і антиноціцептивні системи мозку.*

#### **Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.

6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни: руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 8. Топічні типи чутливих порушень: мононевритичний, поліневритичний, корінцевий, задньороговий, провідниковий (при ураженні провідних чутливих шляхів на рівні спинного мозку, медіальної петлі, зорового горба, внутрішньої капсули); кірковий тип (синдроми подразнення та випадіння). Синдром половинного ураження спинного мозку, (синдром Броун-секара). (10 год.)**

**Практичне заняття (4 год.):**

- 8.1. Топічні типи чутливих порушень.
- 8.2. Мононевритичний тип порушення чутливості.
- 8.3. Поліневритичний тип порушення чутливості.
- 8.4. Корінцевий тип порушення чутливості.
- 8.5. Задньороговий тип порушення чутливості.

**Завдання для самостійної роботи (6 год.):**

*Провідниковий тип порушення чутливості (при ураженні провідних чутливих шляхів на рівні спинного мозку, медіальної петлі, зорового горба, внутрішньої капсули). Кірковий тип (синдроми подразнення та випадіння). Синдром половинного ураження спинного мозку, (синдром Броун-Секара).*

**Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.

6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни: руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 9. Уявлення про рефлекс і рефлекторну дугу, умовні і безумовні рефлекси, рівнів замикання шкірних, сухожилкових і периостальних рефлексів. Анатомічні особливості і нейрофізіологія системи довільних рухів, екстрапірамідної системи і мозочка. Методика дослідження рухової системи. реалізація довільних рухів. Пірамідна система. Центральний та периферичний рухові нейрони. Кірково-ядерний та кірково-спінальний шляхи. (10 год.)**

**Практичне заняття (4 год.):**

- 9.1. Уявлення про рефлекс і рефлекторну дугу, умовні і безумовні рефлекси, рівнів замикання шкірних, сухожилкових і периостальних рефлексів.
- 9.2. Анатомічні особливості і нейрофізіологія системи довільних рухів.
- 9.3. Анатомічні особливості і нейрофізіологія екстрапірамідної системи.
- 9.4. Анатомічні особливості і нейрофізіологія мозочка.
- 9.5. Методика дослідження рухової системи.

**Завдання для самостійної роботи (6 год.):**

*Реалізація довільних рухів. Пірамідна система. Центральний та периферичний рухові нейрони. Кірково-ядерний та кірково-спінальний шляхи.*

***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 10. Симптоми центрального (спастичного) паралічу. Патофізіологія м'язової гіпертонії, гіперрефлексії, патологічних рефлексів, зниження черевних рефлексів. Симптоми периферичного (в'ялого) паралічу. Патофізіологія атонії, арефлексії, атрофії. Паралічі, парези, моноплегія, параплегія, геміплегія, триплегія, тетраплегія. (10 год.)**

**Практичне заняття (4 год.):**

*10.1 Симптоми центрального (спастичного) паралічу.*

*10.2 Патофізіологія м'язової гіпертонії.*

*10.3 Патофізіологія м'язової гіперрефлексії.*

*10.4 Патофізіологія патологічних рефлексів, зниження черевних рефлексів.*

*10.5 Симптоми периферичного (в'ялого) паралічу.*

**Завдання для самостійної роботи (6 год.):**

*Патофізіологія атонії, арефлексії, атрофії. Паралічі, парези, моноплегія, параплегія, геміплегія, триплегія, тетраплегія.*

***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 11. Анатомічні дані: базальні ганглії (чечевицеподібне, хвостате ядро, огорожа, субталамус), утворення стовбура мозку (червоне ядро, чорна субстанція, ретикулярна формація). Зв'язки підкіркових**

гангліїв з різними відділами головного і спинного мозку. Фізіологія екстрапірамідної системи, її участь в забезпеченні безумовних рефлексів, реалізації стереотипних автоматизованих рухів, готовності м'язів до дії. (12 год.)

**Лекція 1. Анатомічні дані та фізіологія екстрапірамідної системи. (2 год.)**

**Практичне заняття (2 год.):**

11.1. Базальні ганглії (чечевицеподібне, хвостате ядро, огорожа, субталамус), утворення стовбура мозку (червоне ядро, чорна субстанція, ретикулярна формація).

11.2. Зв'язки підкіркових гангліїв з різними відділами головного і спинного мозку.

**Завдання для самостійної роботи (4 год.):**

Фізіологія екстрапірамідної системи, її участь в забезпеченні безумовних рефлексів, реалізації стереотипних автоматизованих рухів, готовності м'язів до дії.

**Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 12. Біохімія екстрапірамідної системи. Сучасні уявлення про обмін і концентрацію катехоламінів в нігростріарній системі. Синдроми ураження екстрапірамідної системи. Акінетико-ригідний синдром, або синдром паркінсонізму, його біохімічні аспекти. Ключові клінічні прояви паркінсонізму: оліго-брадікінезія, ригідність м'язів, паркінсонічний тремор, постуральна нестійкість. Диференціальна діагностика пластичної і спастичної (еластичної) гіпертонії. (12 год.)**

### **Практичне заняття (4 год.):**

12.1. Біохімія екстрапірамідної системи.

12.2. Сучасні уявлення про обмін і концентрацію катехоламінів в нігростріарній системі.

12.3. Синдроми ураження екстрапірамідної системи.

12.4. Диференціальна діагностика пластичної і спастичної гіпертонії.

### **Завдання для самостійної роботи (6 год.):**

*Акінетико-ригідний синдром, або синдром Паркінсонізму, його біохімічні аспекти. Ключові клінічні прояви паркінсонізму: оліго-брадікінезія, ригідність м'язів, паркінсонічний тремор, постуральна нестійкість.*

#### ***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 13. Гіперкінетичний синдром. Види гіперкінезів: атетоз, хореїчний, гемібалізм, тики. М'язові дистонії (фокальні (блефароспазм, лицьовий геміспазм, спастична кривошия, оромандибулярна дистонія, дистонія кисті, дистонія стопи, торсіонна дистонія), сегментарні, генералізовані). (9 год.)**

### **Практичне заняття (3 год.):**



- 13.1. *Поняття та патофізіологія гіперкінетичного синдрому.*
- 13.2. *Атетоз.*
- 13.3. *Хореїчний гіперкінез.*
- 13.4. *Гемібалізм.*
- 13.5. *Тики.*

**Завдання для самостійної роботи (5 год.):**

*М'язові дистонії. Фокальні: блефароспазм, лицьовий геміспазм, спастична кривошия, оромандибулярна дистонія, дистонія кисті, дистонія стопи, торсіонна дистонія. Сегментарні. Генералізовані.*

***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 14. Анатомо-фізіологічні особливості мозочка. З'язки мозочка з різними відділами головного та спинного мозку (гомо- і гетеролатеральні). Аферентні і еферентні шляхи. Черв'як і півкулі мозочка. Функції мозочка: забезпечення рівноваги, координації, синергізму рухів, регуляція м'язового тону. Синдроми ураження мозочка. Уявлення про статичну і локомоторну атаксію, асинергію, атонію м'язів, інтенційний тремор, адіадохокінез, дизметрію, гіперметрію, ністагм, скандовану мову. Види атаксій: (мозочкова, кіркова, вестибулярна, сенситивна). (9 год.)**

**Лекція 2. Мозочок. Анатомія, фізіологія, симптоми ураження. (2 год.)**

***Контрольні запитання та завдання:***

1. *Анатомо-фізіологічні особливості мозочка.*

2. З'язки мозочка з різними відділами головного та спинного мозку (гомо- і гетеролатеральні).

3. Функції мозочка.

**Практичне заняття (2 год.):**

14.1. Анатомічна будова мозочка. Черв'як і півкулі мозочка.

14.2. Функції мозочка: забезпечення рівноваги, координації, синергізму рухів, регуляція м'язового тону.

14.3. Уявлення про статичну і локомоторну атаксію.

14.4. Уявлення про асинергію, атонію м'язів, інтенційний тремор, адіадохокінез, дизметрію, гіперметрію, ністагм, скандовану мову.

**Завдання для самостійної роботи (5 год.):**

*Види атаксій: (мозочкова, кіркова, вестибулярна, сенситивна). Клінічні прояви, діагностика.*

**Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 15. КОНТРОЛЬ ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ (1 год.).**

## **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3**

### **АНАТОМО-ФІЗІОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЧЕРЕПНИХ НЕРВІВ, СИНДРОМИ УРАЖЕННЯ**

**ТЕМА 16.** Анатомо – фізіологічні особливості. Локалізація ядер у довгастому мозку. Бульбарний і псевдобульбарний синдроми: спільні ознаки (дисфагія, дисфонія, дизартрія) та відмінності (фібриляції та атрофії м'язів язика, рефлекс орального автоматизму, вимушений сміх, плач). Порушення іннервації м'язів язика – периферичний та центральний парези. (8 год.)

#### **Лекція 1. Каудальна група черепно-мозкових нервів. Бульбарний та псевдобульбарний синдроми. (2 год.)**

##### ***Контрольні запитання та завдання:***

- 1. Анатомо – фізіологічні особливості.*
- 2. Локалізація ядер у довгастому мозку*
- 3. Бульбарний і псевдобульбарний синдроми*

##### **Практичне заняття (4 год.):**

- 16.1. Каудальна група черепно-мозкових нервів. Анатомія. Фізіологія.*
- 16.2. Бульбарний синдром.*
- 16.3. Псевдобульбарний синдром.*
- 16.4. Дисфагія.*
- 16.5. Дисфонія.*
- 16.6. Дизартрія.*

##### **Завдання для самостійної роботи (6 год.):**

*Відмінності між бульбарним та псевдобульбарним синдромами (фібриляції та атрофії м'язів язика, рефлекс орального автоматизму, вимушений сміх, плач). Порушення іннервації м'язів язика – периферичний та центральний парези.*

##### ***Рекомендована література:***

- 1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.*
- 2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.*

3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 17. V пара – трійчастий нерв (змішаний): ядра нерва, вихід корінців на основі мозку, черепа, гілки нерва і зони їх іннервації (очний нерв, верхньощелепний, нижньощелепний нерви). (9 год.)**

**Практичне заняття (6 год.):**

- 17.1. *Анатомія V пари - трійчастого нерва.*
- 17.2. *Ядра трійчастого нерва.*
- 17.3. *Вихід корінців трійчастого нерва на основі черепа.*
- 17.4. *Гілки трійчастого нерва і зони їх іннервації.*

**Завдання для самостійної роботи (8 год.):**

*Методика оцінки функції гілок трійчастого нерва (очний нерв, верхньощелепний, нижньощелепний нерви).*

**Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.

6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 20. Симптомы поражения системы тройчатого нерва: поражения ганглиев тройчатого нерва (стреляющие боли, нарушения всех видов чувствительности в зоне иннервации соответствующих ганглиев, потеря роговочного рефлекса, парез жевательных мышц, потеря нижнечелюстного рефлекса); поражения узла тройчатого нерва (герпетические высыпания, боли, нарушения всех видов чувствительности на половине лица, снижения роговочного, нижнечелюстного рефлексов); поражения чувствительного ядра тройчатого нерва – ядра спинномозгового пути (сегментарно – диссоциированный тип нарушения болевой и температурной чувствительности на половине лица); поражения таламуса (гемистезия всех видов чувствительности, таламические боли на противоположной стороне от очага; поражения коры постцентральной извили. (14 год.)**

#### **Практичне заняття (6 год.):**

20.1. Симптомы поражения ганглиев тройчатого нерва (стреляющие боли, нарушения всех видов чувствительности в зоне иннервации соответствующих ганглиев, потеря роговочного рефлекса, парез жевательных мышц, потеря нижнечелюстного рефлекса).

20.2. Симптомы поражения узла тройчатого нерва (герпетические высыпания, боли, нарушения всех видов чувствительности на половине лица, снижения роговочного, нижнечелюстного рефлексов).

20.3. Симптомы поражения чувствительного ядра тройчатого нерва – ядра спинномозгового пути (сегментарно – диссоциированный тип нарушения болевой и температурной чувствительности на половине лица);.

#### **Завдання для самостійної роботи (8 год.):**

Симптомы поражения таламуса (гемистезия всех видов чувствительности, таламические боли на противоположной стороне от очага). Поражения коры постцентральной извили.

#### **Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.

3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 21. VII пара – лицевой нерв (змішаний). VIII пара – присінково-завитковий нерв (чутливий). I пара – нюховий нерв (чутливий нерв): основні анатомо-фізіологічні дані. (8 год.)**

**Практичне заняття (4 год.):**

- 21.1. *Анатомо – фізіологічні особливості VII пари – лицьового нерву.*
- 21.2. *Складові гілки нерва (великий кам'янистий нерв, стремений нерв, барабанна струна, сам лицьовий нерв).*
- 21.3. *Симптоми ураження лицьового нерва на різних рівнях.*
- 21.4. *Анатомо – фізіологічні особливості VIII пари – присінково-завитковий нерву.*
- 21.5. *Кохлеарний і вестибулярний нерви.*

**Завдання для самостійної роботи (4 год.):**

*Патологія кохлео-вестибулярного апарату: ураження звукосприймального апарату, ураження звукопровідного апарату, ураження присінкової частини, ураження кори скроневих долей. Провідні шляхи нюхового аналізатора. Клініка ураження на різних рівнях. Гіпосмія, аносмія, гіперосмія, нюхові галюцинації. Методика дослідження.*

***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.

4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 22. II пара – зоровий нерв (чутливий нерв). Анатомо-фізіологічні особливості. Симптоми ураження. (8 год.)**

**Практичне заняття (4 год.):**

- 22.1. Зоровий аналізатор.
- 22.2. Провідні шляхи II пари – зорового нерва.
- 22.3. Рефлекторна дуга зінничного рефлексу.

**Завдання для самостійної роботи (4 год.):**

*Клінічні ознаки ураження зорового нерва на різних рівнях (амавроз, амбліопія, гомонімна і гетеронімна геміанопсія, біназальна, бітемпоральна, зорові галюцинації. Методика дослідження.*

***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 23 III, IV, VI ПАРИ ПАРИ – ОКОРУХОВИЙ (ЗМІШАНИЙ), БЛОКОВИЙ, ВІДВІДНИЙ (РУХОВІ) НЕРВИ: ЛОКАЛІАЦІЯ ЯДЕР, ВИХІД КОРИНЦІВ З ЧЕРЕПА, ЗОНА ІНЕРВАЦІЇ НА ПЕРИФЕРІЇ. СИМПТОМИ УРАЖЕННЯ. (4 год.)**

**Практичне заняття (2 год.):**

- 22.1. Топографія ядер та провідні шляхи окорухового нерва.
- 22.2. Топографія ядер та провідні шляхи блокового нерва.
- 22.3. Топографія ядер та провідні шляхи відвідного нерва.
- 22.4. Функції окорухових нервів.
- 22.5. Іннервація погляду.

**Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*Симптоми ураження окорухових нервів: птоз, косоокість, диплопія, порушення конвергенції і акомодатції, офтальмоплегія (часткова і повна); зіничні реакції, рефлекторна дуга зіничного рефлексу, порушення зіничних реакцій (синдром Аргайля-Робертсона), міоз, мідріаз, анізокорія. Види офтальмоплегій: зовнішня, внутрішня, тотальна.*

***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 24. КОНТРОЛЬ ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ (1 год.).**



## **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4**

### **ІНТЕГРАЦІЙНІ СИСТЕМИ ГОЛОВНОГО МОЗКУ. АВТОНОМНА НЕРВОВА СИСТЕМА. ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ У ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ. СПИННОМОЗКОВА РІДИНА. СИМПТОМОКОМПЛЕКС ПОДРАЗНЕННЯ МОЗКОВИХ ОБОЛОНОК. ДОДАТКОВІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ В НЕВРОЛОГІЇ.**

**ТЕМА 25. Цито- і мієлоархітектоніка кори. Локалізація функцій в корі головного мозку. Динамічна локалізація функцій. Моторне і сенсорні представництва в корі. Поняття про функціональну асиметрію півкуль. Гностичні функції. Види порушення гностичних функцій: зорова, нюхова, смакова, слухова агнозії, астереогноз, аутопагнозія, анозогнозія. (4 год.)**

#### **Практичне заняття (2 год.):**

*25.1. Цито- і мієлоархітектоніка кори.*

*25.2. Локалізація функцій в корі головного мозку. Динамічна локалізація функцій.*

*25.3. Моторне і сенсорні представництва в корі.*

*25.4. Поняття про функціональну асиметрію півкуль.*

#### **Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*Гностичні функції. Види порушення гностичних функцій: зорова, нюхова, смакова, слухова агнозії, астереогноз, аутопагнозія, анозогнозія.*

#### ***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.

5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 26. Праксис. Види апраксії: конструктивна, ідеаторна, моторна. Мова. Розлади мови: моторна, сенсорна, амнестична афазія. Синдроми ураження окремих часток великих півкуль: лобної, скроневої, тім'яної, потиличної долей, лімбічної кори. (6 год.)**

**Лекція 1. Синдроми ураження окремих часток великих півкуль: лобної, скроневої, тім'яної, потиличної долей, лімбічної кори. (2 год.)**

**Контрольні запитання та завдання:**

1. *Вчення про локалізацію функцій.*
2. *Симптоми ураження кори головного мозку (прикладі симптомів подразнення і випадання).*
3. *Симптоми ураження лобних часток головного мозку.*
4. *Симптоми ураження потиличної частки головного мозку.*
5. *Симптоми ураження скроневої частки головного мозку.*
6. *Симптоми ураження тім'яної частки головного мозку.*

**Практичне заняття (2 год.):**

26.1. *Праксис.*

26.2. *Види апраксії: конструктивна, ідеаторна, моторна.*

**Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*Мова. Розлади мови: моторна, сенсорна, амнестична афазія. Диференційна діагностика з дизартрією і мутизмом. Топічна діагностика, структури уражень.*

***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.

3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 27. Синдромы раздражения коры больших полушарий. Синдромы поражения правой и левой полушарий. Понятия про межполушарную асимметрию. Синдром хронического вегетативного статуса. (4 год.)**

**Практичне заняття (2 год.):**

- 27.1. Синдромы раздражения коры больших полушарий.
- 27.2. Синдромы поражения правой и левой полушарий.

**Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

- Поняття про міжпівкульову асиметрію.  
Синдром хронічного вегетативного статусу.*

***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.

7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 28. Анатомо-фізіологічні особливості і функції вегетативної нервової системи: Сегментарний відділ вегетативної нервової системи. (4 год.)**

**Практичне заняття (2 год.):**

- 28.1. Анатомо-фізіологічні особливості вегетативної нервової системи
- 28.2. Функції вегетативної нервової системи.

**Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*Анатомія, фізіологія, синдроми ураження сегментарного відділу вегетативної нервової системи.*

***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 29. Симпатична нервова система: бокові роги спинного мозку, симпатичний стовбур, ганглії. Парасимпатична нервова система: Краніобульбарний, сакральний (крижовий) відділи. (4 год.)**

**Практичне заняття (2 год.):**

- 29.1. Симпатична нервова система: бокові роги спинного мозку, симпатичний стовбур, ганглії.
- 29.2. Симптоми ураження на різних рівнях.

**Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*Парасимпатична нервова система: Краніобульбарний, сакральний (крижовий) відділи. Симптоми ураження на різних рівнях.*

***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 30. Надсегментарний відділ вегетативних функцій: гіпоталамус, лімбічна система, ретикулярна формація стовбура мозку. Ерготропна і трофотропна діяльність. Методи дослідження вегетативних функцій. (4 год.)**

**Практичне заняття (2 год.):**

*30.1. Надсегментарний відділ вегетативних функцій: гіпоталамус, лімбічна система, ретикулярна формація стовбура мозку.*

**Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*Ерготропна і трофотропна діяльність. Методи дослідження вегетативних функцій.*

***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.

3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 31. Синдроми ураження надсегментарного відділу вегетативної нервової системи. Синдром вегетативної дистонії. Перманентний і пароксизмальний перебіг. Гіпоталамічний синдром. (4 год.)**

**Практичне заняття (2 год.):**

*31.1. Синдроми ураження надсегментарного відділу вегетативної нервової системи.*

*31.2. Синдром вегетативної дистонії.*

*31.3. Вегетативно-судинні пароксизми: симпто-адреналовий, ваго-інсулярний, змішаний.*

**Завдання для самостійної роботи (4 год.):**

*Перманентний і пароксизмальний перебіг вегетативної дисфункції.  
Гіпоталамічний синдром.*

***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.

6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 32. Особливості дослідження неврологічного статусу в дитячому віці. (4 год.)**

**Практичне заняття (2 год.):**

32.1. Особливості дослідження центральної нервової системи у дітей раннього віку.

32.2. Особливості дослідження периферичної нервової системи у дітей раннього віку.

**Завдання для самостійної роботи (4 год.):**

Етичні, психологічні та деонтологічні особливості роботи з дітьми раннього віку.

***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 33. Оболонки головного і спинного мозку. Фізіологія ліквороутворення. Склад ліквору в нормі, його видозміни при менінгітах, пухлинах, геморагічному інсульті, туберкульозу. Клітинно-білкова, білково-клітинна дисоціація. Плеоцитоз. (3 год.)**

**Практичне заняття (1 год.):**

33.1. Оболонки головного і спинного мозку.

### 33.2. Фізіологія ліквороутворення.

#### **Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*Склад ліквору в нормі, його видозміни при менінгітах, пухлинах, геморагічному інсульті, туберкульозу.*

*Клітинно-білкова, білково-клітинна дисоціація. Плеоцитоз.*

#### ***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 34. Менінгеальні симптоми: головний біль, блювання, загальна гіперестезія, світлобоязнь, ригідність потиличних м'язів, симптом Керніга, симптоми Брудзинського (верхній, середній, нижній), тризм, локальні реактивні больові феномени с-м Менделя, виличний с-м Бехтерева, біль при натискуванні точок виходу малого й великого потиличних нервів. Менінгеальна поза хворого. Симптом Лессажа. (6 год.)**

#### **Практичне заняття (2 год.):**

*34.1. Менінгеальний синдром.*

*34.2. Менінгеальна поза хворого.*

*34.3. Особливості менінгеального синдрому у дорослих і дітей.*

#### **Завдання для самостійної роботи (4 год.):**

*Люмбальна пункція.*

*Лабораторне дослідження ліквора.*

#### ***Рекомендована література:***



1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 35. Рентгенологічні (краніо-, спондилографія); Контрастні рентгенологічні обстеження (мієлографія, ангиографія, вентрикулографія); Ультразвукові (ехоенцефалоскопія, доплерографія); (4 год.)**

**Практичне заняття (2 год.):**

*35.1. Додаткові методи дослідження в неврології.*

*35.2. Рентгенологічні (краніо-, спондилографія)*

*35.3. Контрастні рентгенологічні обстеження (мієлографія, ангиографія, вентрикулографія).*

**Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*Ультразвукові методи дослідження в неврології (ехоенцефалоскопія, доплерографія).*

***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.

4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 36. Электрофизиологичні (электроэнцефалография, реоэнцефалография, эхо-энцефалография, электромиография та ін.); Методи нейровізуалізації (комп'ютерна томография, магнітно-резонансна томография, в тому числі у судинному режимі). (6 год.)**

**Практичне заняття (2 год.):**

*36.1. Электрофизиологичні методи дослідження в неврології.*

*36.2. Электроэнцефалография.*

*36.3. Реоэнцефалография.*

*36.4. Эхо-энцефалография.*

*36.5. Электромиография.*

**Завдання для самостійної роботи (4 год.):**

*Методи нейровізуалізації в неврології. Комп'ютерна томография, магнітно-резонансна томография, в тому числі у судинному режимі.*

***Рекомендована література:***

1. Невропатология : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.

7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 37. КОНТРОЛЬ ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ (1 год.).**

**ТЕМА 38. ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ (2 год.).**

## **МОДУЛЬ II ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1**

**СУДИННІ ЗАХВОРЮВАННЯ ГОЛОВНОГО ТА СПИННОГО МОЗКУ.  
ЗАХВОРЮВАННЯ ПЕРИФЕРИЧНОЇ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ.  
ІНФЕКЦІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ ЦЕНТРАЛЬНОЇ НЕРВОВОЇ  
СИСТЕМИ. ПРИОНОВІ ІНФЕКЦІЇ**

**ТЕМА 39 Судинні захворювання головного та спинного мозку. (4 год.)**

### **Практичне заняття (2 год.):**

*39.1. Класифікація.*

*39.2. Етіологічні фактори і патогенез ішемічних інсультів.*

*39.3. Гострі порушення мозкового кровообігу: скороминущі порушення мозкового кровообігу (транзиторні ішемічні атаки та церебральні гіпертонічні кризи).*

*39.4. Хронічні порушення мозкового кровообігу: ранні і пізні форми. Судинні деменції.*

### **Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*Симптоми ураження передньої, середньої, задньої мозкових артерій. Диференціальний діагноз різних типів гострого порушення мозкового кровообігу. Сучасні принципи лікування з використанням стандартів лікування та принципів доказової медицини.*

### **Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.

5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 40. Захворювання периферичної нервової системи. Клінічна класифікація захворювань периферичної нервової системи. Ураження окремих спинномозкових нервів. (4 год.)**

**Практичне заняття (2 год.):**

*40.1. Клінічна класифікація захворювань периферичної нервової системи.*

*40.2. Травматичні мононейропатії променевого, ліктьового, середнього, шкірно-м'язового, стегнового, сідничного, маломілкового, великогомілкового нервів.*

*40.3. Плексопатії. Травми сплетінь: шийного, верхнього плечового (параліч Ерба-Дюшенна); нижнього плечового (параліч Дежеріна-Клюмпке); плечового (тотально); попереково-крижового (частково або тотально).*

**Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*Множинні ураження корінців нервів. Інфекційні полінейропатії, інфекційно-алергічні полірадикулонейропатії (Ландрі, Гієна-Барре). Поліневропатії. Лікування захворювань периферичної нервової системи: медикаментозне, ортопедичне, хірургічне, санаторно-курортне. Лікування фізкультурою. Питання профілактики і експертизи.*

***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.

6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

## **ТЕМА 41. Інфекційні захворювання центральної нервової системи. (6 год.)**

### **Лекція 1. Інфекційні захворювання центральної нервової системи (2 год.)**

*Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, прогноз.*

#### **Контрольні запитання та завдання:**

1. Етіологія і патогенез.
2. Класифікація.
3. Клінічний перебіг.
4. Фізикальні методи обстеження.
5. Інструментальні і лабораторні методи діагностики.
6. Лікування.
7. Ускладнення.
8. Прогноз.

#### **Практичне заняття (2 год.):**

*41.1. Гнійні менінгіти. Первинний менінгококовий менінгіт, клініка, діагностика, особливості перебігу, атипів форми. Вторинні менінгіти: пневмококовий, стафілококовий. Клініка, діагностика, показники ліквору, лікування, профілактика.*

*41.2. Серозні менінгіти. Первинні вірусні: лімфоцитарний хориоменінгіт, ентеровірусний менінгіт (ЕСНО, Коксакі), паротитний та інші. Вторинні: туберкульозний менінгіт та менінгіти при інших інфекціях. Клініка, діагностика, значення дослідження ліквору в диференціальній діагностиці, лікування, профілактика.*

*41.3. Енцефаліти. Класифікація. Первинні енцефаліти: епідемічний, кліщовий весняно-літній, хвороба Лайма, герпетичний. Вторинні енцефаліти: ревматичний (мала хорея), поствакцинальний, при вітряній віспі, корі, краснусі. Клініка, перебіг, форми захворювання, діагностика.*

#### **Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*Ураження нервової системи при грипі (грипозний геморагічний енцефаліт, енцефалопатія). Інфекційна енцефалопатія – дисциркуляторно-дистрофічні зміни головного мозку без виражених вогнищевих уражень з переваженням в клініці астеничних проявів, вегетативної дистонії, інтракраніальної гіпертензії. Перебіг, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика.*

**Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 42. Хвороба Крейтцфельда-Якоба (етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика). Хвороба Герстманна-Штройслера-Шейнкера, фатальна сімейна інсомнія, куру(етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика). (4 год.)**

**Практичне заняття (2 год.):**

*42.1. Хвороба Крейтцфельда-Якоба (етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика).*

*42.1. Хвороба Герстманна-Штройслера-Шейнкера етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика).*

**Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*Фатальна сімейна інсомнія (етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика). Хвороба куру-куру (етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика).*

***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.

4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

### **ТЕМА 43. НейроСНІД. (4 год.)**

#### **Практичне заняття (2 год.):**

*43.1. НейроСНІД. Етіологія, патогенез, ключові клінічні прояви: деменція, гострий менінгоцефаліт і атипичний асептичний менінгіт, мієлопатія, ураження периферичної нервової системи.*

*43.2. Ураження нервової системи, пов'язані з інфекціями, що розвиваються на фоні імунodefіциту, викликані токсоплазмозом, вірусом простого герпесу, цитомегаловірусною інфекцією, паповавірусом, грибами (криптококи, кандидоз).*

#### **Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*Пухлини центральної нервової системи при СНІДі: первинна лімфома, саркома Капоші. Порушення мозкового кровообігу у хворих на СНІД. Діагностика неврологічних проявів СНІДу. Лікування. Прогноз. Профілактика.*

#### ***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.

7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

#### **ТЕМА 44. Нейросифіліс. (6 год.)**

##### **Лекція 2. Нейросифіліс. (2 год.)**

*Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, прогноз.*

##### **Контрольні запитання та завдання:**

1. *Етіологія і патогенез.*
2. *Класифікація.*
3. *Клінічний перебіг.*
4. *Фізикальні методи обстеження.*
5. *Інструментальні і лабораторні методи діагностики.*
6. *Лікування.*
7. *Ускладнення.*
8. *Прогноз.*

##### **Практичне заняття (2 год.):**

*44.1 Ранній нейросифіліс (мезодермальний): генералізований сифілітичний менінгіт, менінговаскулярний сифіліс, гуми головного і спинного мозку, латентний асимптомний менінгіт (лікворосифіліс).*

##### **Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*Пізній нейросифіліс (паренхиматозний): спинна сухотка, прогресивний параліч. Діагностика, методи лікування.*

##### **Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.



7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

#### **ТЕМА 45. Захворювання вегетативної нервової системи. (4 год.)**

##### **Практичне заняття (2 год.):**

45.1. Гіпоталамічний синдром – нейроендокринна, нейродистрофічна, вегето-судинна форми.

45.2. Вегето-судинна дистонія.

45.3. Симптоадреналові, ваго-інсулярні, змішані кризи. Клініка, діагностика, лікування. Експертиза працездатності.

45.4. Хвороба Рейно, еритромелалгія.

##### **Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

1. Хвороба Мен'єра.

2. набряк Квінке.

3. Симпатоангліоніти. Клініка, діагностика, лікування.

4. Основні нейростоматологічні синдроми.

##### **Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

#### **ТЕМА 46. Демієлізуючі захворювання. (4 год.)**

##### **Практичне заняття (2 год.):**

46.1. Гострий розсіяний енцефаломієліт.

46.2. Розсіяний склероз. Сучасна теорія патогенезу (аутоімунне захворювання, генетична схильність). Патоморфологія (числені вогнища демієлінізації у головному та спинному мозку). Ранні симптоми. Основні клінічні форми (церебральна: стовбурова, мозочкова, оптична, гіперкінетична, спинальна, цереброспинальна). Форми перебігу хвороби. Диференціальна діагностика.

46.3. Лікування (у період загострення – обмінний плазмаферез, пульс-терапія кортикостероїдами, цитостатики, десенсибілізуюча терапія, антигістамінні препарати, антиоксиданти; у період ремісії – інтерферони – препарати, які покращують трофіку нервової системи, судинні препарати).

### **Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

1. Підгострий склерозуючий паненцефаліт.

2. Лейкодистрофії: метахроматична, глобоїдно-клітинна, суданофільна, експрес-методи діагностики.

3. Гострий мієліт. Етіологія (у первинних мієлітів – нейровіруси, туберкульоз, сифіліс; у вторинних – як ускладнення інфекційних захворювань – кір, скарлатина, тиф, пневмонія, грип або при сепсисі). Патогенез. Патоморфологія. Клініка та клінічні форми (симптомокомплекс ураження спинного мозку у поперековому, грудному відділах, на рівні шийного потовщення, у верхньошийному відділі). Ліквородіагностика. Диференціальний діагноз. Лікування.

### **Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

### **ТЕМА 47. Спадкові захворювання нервової системи. (6 год.)**

### **Практичне заняття (4 год.):**

47.1. Нервово-м'язові захворювання.

47.2. Прогресуючі м'язові дистрофії.

47.3. Міопатії: псевдогіпертрофічна Дюшена, ювенільна Ерба-Рота, плечово-лопаточно-лицьова Ландузі-Дежеріна; аміотрофії: спінальна Вердніга-Гоффмана, спінальна Кугельберга-Веландера, невральна Шарко-Марі.

47.4. Міотонії. Вроджена міотонія Томсона. Дистрофічна міотонія Россолімо-Штейнерга-Куриманна.

47.5. Пароксизмальна міоплегія. Синдром пароксизмальної міоплегії.

### **Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

Спадкова спастична паралегія. Спадкова спастична атаксія. Спіноцеребелярні дегенерації (хвороба Фрідрайха, різні форми спадкових спіноцеребелярних атаксій тощо)

### **Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

## **ТЕМА 48. МІАСТЕНІЯ ТА МІАСТЕНІЧНИЙ СИНДРОМ. (6 год.)**

### **Практичне заняття (4 год.):**

48.1. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми та клінічні форми.

48.2. Лікування, експертиза працездатності.

48.3. Міастенічний та холінергічний кризи, диференційована діагностика, невідкладна допомога.

### **Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*Нервово-м'язові розлади соматогенного генезу (етіологія, патогенетичні механізми, клінічні прояви, діагностика та диференційна діагностика).*

#### ***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

### **ТЕМА 49. М'язові дистонії. (8 год.)**

#### **Практичне заняття (4 год.):**

*49.1. Генералізована торсіонна дистонія.*

*49.2. Цервікальна дистонія.*

*49.3. Краніальна дистонія.*

*49.4. Оромандибулярна дистонія.*

*49.5. Писчий спазм.*

#### **Завдання для самостійної роботи (4 год.):**

*Дистонія стопи. Спастична дисфонія. Міоклонічні дистонії. Вторинна дистонія. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми та клінічні форми. Лікування, експертиза працездатності.*

#### ***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.

3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

### **ТЕМА 50. Хвороба Паркінсона. (10 год.)**

#### **Практичне заняття (4 год.):**

- 50.1. Хвороба Паркінсона.
- 50.2. Етіологія, патогенез.
- 50.3. Клінічні симптоми та клінічні форми.
- 50.4. Лікування, експертиза працездатності.

#### **Завдання для самостійної роботи (6 год.):**

*Синдром паркінсонізму. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми та клінічні форми. Лікування, експертиза працездатності.*

#### ***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.

6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

### **ТЕМА 51. Бічний аміотрофічний склероз. (10 год.)**

#### **Практичне заняття (4 год.):**

*50.1. Бічний аміотрофічний склероз. Етіологія і патогенез, структури ураження, клініка, клінічні форми, лікування - рецептура, експертиза працездатності, прогноз.*

#### **Завдання для самостійної роботи (6 год.):**

*Синдром бічного аміотрофічного склерозу. Етіологія і патогенез, структури ураження, клініка, клінічні форми, лікування - рецептура, експертиза працездатності, прогноз.*

#### ***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

### **ТЕМА 52. Сирингомієлія. (7 год.)**

#### **Практичне заняття (3 год.):**

*50.1. Сирингомієлія. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми та клінічні форми. Лікування, експертиза працездатності.*

#### **Завдання для самостійної роботи (4 год.):**

*Синдром сирингомієлії. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми та клінічні форми. Лікування, експертиза працездатності.*

### **Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

### **ТЕМА 53. КОНТРОЛЬ ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ (1 год.).**

## **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ДЕМЕНЦІЇ. ПЕРИНАТАЛЬНІ УРАЖЕННЯ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ. ВРОДЖЕНІ ДЕФЕКТИ ХРЕБТА ТА СПИННОГО МОЗКУ. ГОЛОВНИЙ БІЛЬ. СОН ТА ЙОГО ПОРУШЕННЯ.**

### **ТЕМА 54. Деменції. (6 год.)**

#### **Лекція 1. Деменції. (2 год.)**

*Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, прогноз.*

#### **Контрольні запитання та завдання:**

1. *Етіологія і патогенез.*
2. *Класифікація.*
3. *Клінічний перебіг.*
4. *Методи обстеження.*
5. *Медико-соціальне значення проблеми.*
6. *Лікування.*
7. *Ускладнення.*
8. *Прогноз.*

### **Практичне заняття (2 год.):**

54.1. *Принципи діагностики когнітивних функцій.*

54.2. *Фронтально-темпоральна деменція.*

54.3. *Деменція з тільцями Леві.*

54.4. *Хвороба Альцгеймера.*

### **Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

1. *Кортико-базальна дегенерація.*

2. *Прогресуючий надядерний параліч погляду.*

3. *Судинна деменція.*

#### ***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

### **ТЕМА 55. Перинатальні ураження нервової системи. (6 год.)**

### **Практичне заняття (2 год.):**

55.1. *Етіологія, патогенез, клінічні симптоми та клінічні форми перинатальних уражень нервової системи.. Лікування, експертиза працездатності.*

### **Завдання для самостійної роботи (4 год.):**

*Принципи реабілітації при перинатальних ураженнях нервової системи.*

#### ***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.



2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

#### **ТЕМА 56. Вроджені дефекти хребта та спинного мозку. (4 год.)**

##### **Практичне заняття (2 год.):**

*56.1. Етіологія, патогенез вроджених дефектів хребта та спинного мозку.*

*56.2. Клінічні симптоми та клінічні форми вроджених дефектів хребта та спинного мозку.*

*56.3. Лікування, експертиза працездатності.*

##### **Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*Принципи реабілітації при вроджених дефектах хребта та спинного мозку.*

##### ***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.

6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

### **ТЕМА 57. Головной біль. (4 год.)**

#### **Практичне заняття (2 год.):**

57.1. Етіологія та механізми головного болю: судинний, ліквородинамічний, невралгічний, м'язового напруження, психалгічний, змішаний.

57.2. Класифікація головного болю.

57.3. Нозологічні форми головного болю: мігрень, біль м'язового напруження, пучковий біль.

#### **Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

Мігрень - етіологія, сучасні механізми патогенезу. Клінічні форми (проста мігрень – без аури, асоційована), діагностика, диференційований діагноз, принципи лікування (в період приступу та у межприступний період). Головний біль м'язового напруження. Пучковий головний біль. Головний біль при синдромі внутрішньочерепної гіпотензії та синдромі внутрішньочерепної гіпертензії.

#### **Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

### **ТЕМА 58. Сон та його порушення. (5 год.)**

#### **Практичне заняття (3 год.):**

58.1. Інсомнії (клінічні особливості, діагностика, принципи лікування).

**Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*Гіперсомнії (клінічні особливості, діагностика, принципи лікування).*

***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 59. Невідкладні стани в клініці нервових хвороб. (4 год.)**

**Практичне заняття (2 год.):**

*59.1. Класифікація невідкладних станів.*

*59.2. Етіологічні чинники невідкладних станів.*

*59.3. Патогенетичні механізми невідкладних станів. Принципи діагностики невідкладних станів.*

*59.4. Коматозні стани різного генезу (особливості клінічних проявів, перебігу, діагностики та диференційної діагностики).*

*59.5. Шок (особливості клінічних проявів, перебігу, діагностики та диференційної діагностики).*

*59.6. Синкопальні стани (клінічні прояви, діагностика та диференційна діагностика).*

*59.7. Гіпертензійні кризи (клінічні прояви, діагностика та диференційна діагностика).*

*59.8. Набряк головного мозку (клінічні прояви, діагностика та диференційна діагностика).*

**Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*1. Гіпертонічні кризи (клінічні прояви, діагностика та диференційна діагностика).*

2. Гіпотонічні кризи (клінічні прояви, діагностика та диференційна діагностика).

3. Больові кризи (клінічні прояви, диференційна діагностика).

4. Невідкладні стани при гострих ураженнях периферичного відділу нервової системи (клінічні особливості, діагностика, диференційна діагностика).

**Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 60. Черепно-мозкова травма. Класифікація. Клінічні форми черепно-мозкової травми. Струс головного мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Забій головного мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Внутрішньочерепні крововиливи (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). (6 год.)**

**Лекція 2. Травматичні ураження центральної нервової системи та периферичних нервів (2 год.)**

*Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, прогноз.*

**Контрольні запитання та завдання:**

1. Етіологія і патогенез.

2. Класифікація

3. Симптоми травматичних уражень центральної нервової системи та периферичних нервів.

4. Діагностика.

5. Лікування.

**Практичне заняття (2 год.):**

60.1. Черепно-мозкова травма. Класифікація.

60.2. Клінічні форми черепно-мозкової травми.

60.3. Струс головного мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика).

**Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*Забій головного мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Внутрішньочерепні крововиливи (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика).*

***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 61. Субарахноїдальні крововиливи (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Епідуральні гематоми (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Субдуральні гематоми (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Відділені наслідки черепно-мозкових травм, хронічна стадія травматичної хвороби мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Травми хребта та спинного мозку. Клінічні форми травм**

**хребта та спинного мозку. Струс спинного мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Забій спинного мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). (4 год.)**

**Практичне заняття (2 год.):**

*61.1. Субарахноїдальні крововиливи (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика).*

*61.2. Епідуральні гематоми (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика).*

*60.3. Субдуральні гематоми (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика).*

*60.4. Відділені наслідки черепно-мозкових травм, хронічна стадія травматичної хвороби мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика).*

**Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*Клінічні форми травм хребта та спинного мозку.*

*Струс спинного мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика).*

*Забій спинного мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика).*

***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.

6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 62. Гематомієлія (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Травми периферичного відділу нервової системи. Особливості клінічних проявів. Травматичні мононейропатії (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Травматичні плексопатії (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика). Алгічно-рефлекторні синдроми. (4 год.)**

**Практичне заняття (2 год.):**

*62.1. Гематомієлія (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика).*

*62.2. Травми периферичного відділу нервової системи. Особливості клінічних проявів.*

*62.3. Травматичні мононейропатії (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика).*

**Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*Травматичні мононейропатії (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика).*

*Травматичні плексопатії (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика).*

*Алгічно-рефлекторні синдроми..*

**Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.

6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 63. Вікові особливості клінічних проявів та перебігу травматичних уражень головного та спинного мозку (в дитячому та похилому віці). (4 год.)**

**Практичне заняття (2 год.):**

*63.1. Вікові особливості клінічних проявів та перебігу травматичних уражень головного та спинного мозку в дитячому віці.*

**Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

*Вікові особливості клінічних проявів та перебігу травматичних уражень головного та спинного мозку в похилому віці.*

**Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 64 УРАЖЕННЯ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ ВНАСЛІДОК ФІЗИЧНИХ ЧИННИКІВ. (6 год.)**

**Практичне заняття (2 год.):**

*64.1. Вібраційна хвороба.*

*64.2. Радіаційні ураження.*

*64.3. Електротравма нервової системи.*

**Завдання для самостійної роботи (4 год.):**

*Вплив постійних і змінних полів на нервову систему.*

*Ураження нервової системи при тепловому і сонячному ударі.*



### ***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

### **ТЕМА 65. Екзогенні нейроінтоксикації. (6 год.)**

#### **Практичне заняття (2 год.):**

*65.1. Отруєння промисловими отрутами нейротропної дії (свинець, ртуть, марганець, тетраетилсвинець, миш'як, окис вуглецю, метиловий спирт, сірковуглець, фосфорорганічні сполуки). Клініка, неврологічні синдроми, лікування, профілактика.*

*65.2. Харчові інтоксикації, ботулізм.*

#### **Завдання для самостійної роботи (4 год.):**

1. Корсаківський синдром та інші неврологічні прояви алкоголізму.
2. Клініка гострих отруєнь барбітуратами. Невідкладна допомога.

### ***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.

4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

## **ТЕМА 66. Пухлини нервової системи. (8 год.)**

### **Лекція 2. Пухлини нервової системи.**

#### **Контрольні запитання та завдання:**

1. *Етіологія і патогенез.*
2. *Класифікація.*
3. *Клінічні симптоми.*
4. *Діагностика.*
5. *Лікування.*

#### **Практичне заняття (2 год.):**

- 66.1. *Класифікація пухлин головного мозку.*
- 66.2. *Клінічні прояви та особливості перебігу пухлин головного мозку. Загально мозкові симптоми. Вогнищеві симптоми. Психопатологічні симптоми.*
- 66.3. *Діагностика пухлин головного мозку. Диференційна діагностика пухлин головного мозку.*
- 66.4. *Класифікація пухлин спинного мозку.*
- 66.5. *Клінічні прояви та особливості перебігу пухлин спинного мозку.*
- 66.6. *Діагностика пухлин спинного мозку. Диференційна діагностика пухлин спинного мозку.*

#### **Завдання для самостійної роботи (4 год.):**

1. *Клінічні прояви та особливості перебігу пухлин периферичних нервів.*
2. *Діагностика пухлин периферичних нервів. Диференційна діагностика пухлин периферичних нервів.*
3. *Лікування пухлин периферичних нервів.*

#### ***Рекомендована література:***

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.

2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

### **ТЕМА 67. Травматичні ураження центральної нервової системи та периферичних нервів. (8 год.)**

#### **Практичне заняття (4 год.):**

*67.1. Черепно-мозкова травма. Класифікація. Клінічні форми черепно-мозкової травми.*

*67.2. Струс головного мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика).*

*67.3. Забій головного мозку (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика).*

*67.4. Внутрішньочерепні крововиливи (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика).*

#### **Завдання для самостійної роботи (4 год.):**

*Клінічні форми травм хребта та спинного мозку.*

*Гематомієлія (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика).*

*Травми периферичного відділу нервової системи. Особливості клінічних проявів. Травматичні мононейропатії (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика).*

*Травматичні плексопатії (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностика, диференційна діагностика).*

*Алгічно-рефлекторні синдроми.*

#### **Рекомендована література:**

1. Невропатология : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Пасенок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.

2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

### **ТЕМА 68. Соматоневрологічні синдроми. (8 год.)**

#### **Практичне заняття (4 год.):**

*68.1. Соматоневрологічні синдроми, які виникають в результаті порушення метаболізму нервової системи, гіпоксії, патологічних рефлексорних імпульсів при соматичних захворюваннях людини.*

*68.3. Соматоневрологічні синдроми, які найчастіше зустрічаються: астеничний, вегетативної дистонії, полінейропатичний, нервово-м'язових порушень.*

#### **Завдання для самостійної роботи (4 год.):**

*1. Соматоневрологічні синдроми при захворюваннях легень, серця, системи крові, травного каналу, печінки, нирок, ендокринної системи, колагенозах.*

*2. Паранеопластичний синдром. Лікування. Профілактика.*

#### **Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.

6. Триумфов А. В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х. Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

#### **ТЕМА 69. Нейростоматологічні захворювання. (8 год.)**

##### **Практичне заняття (4 год.):**

69.1. Класифікація нейростоматологічних захворювань (В. Є. Гречко, М. Н. Пузин).

69.2. Неврити і невралгії трійчастого, язикового, язичного, носового нервів.

##### **Завдання для самостійної роботи (4 год.):**

1. Гангліоневрит трійчастого вузла.

2. Синдром Слюдера.

3. Дисфункція скронево-нижньощелепного суглоба.

##### **Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е. Г. Дубенко, С. М. Віничук ; С. М. Віничук, Е. Г. Дубенко, Е. Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А. А. Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] / М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А. А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н. П. Яворська; під ред. В. М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфов А. В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х. Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

#### **ТЕМА 70. Епілепсія та епілептичні синдроми. (8 год.)**

##### **Практичне заняття (4 год.):**

70.1. Класифікація епілепсії та епілептичних синдромів.

70.2. Етіологічні чинники.

70.3. Патогенетичні механізми.

70.4. Клінічні прояви.

70.5. Особливості перебігу.

##### **Завдання для самостійної роботи (4 год.):**

1. *Діагностика та диференційна діагностика епілепсії та епілептиформного синдрому.*

2. *Принципи абортивної та профілактичної терапії епілепсії.*

**Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. Триумфова А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 71. Принципи організації неврологічної допомоги населенню.  
Медико-соціальна експертиза в неврології. (6 год.)**

**Практичне заняття (4 год.):**

71.1. *Загальні та організаційні питання неврологічної допомоги.*

71.2. *Структура неврологічної служби.*

71.3. *Організація роботи неврологічного кабінету, відділення.*

71.4. *Етика і деонтологія в неврологічній практиці.*

71.5. *Методологія неврологічного діагнозу.*

**Завдання для самостійної роботи (2 год.):**

1. *Профілактика та диспансеризація в неврології.*

2. *Експертні питання в неврології.*

3. *Санітарно-просвітницька робота лікаря-невролога.*

**Рекомендована література:**

1. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паєнок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
2. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.

3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топічної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
6. ТриумфовА.В.Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
7. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

**ТЕМА 72. КОНТРОЛЬ ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ (1 год.).**

**ТЕМА 73. ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ (2 год.).**

## ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Основні анатомо-топографічні відділи нервової системи.
2. Функціональна одиниця нервової системи - нейрон. Типи нейронів, їх функціональне значення. Нейроглія, її функціональне значення.
3. Рефлекс - основа діяльності нервової системи. І.С. Сеченов та І.П.Павлов - засновники сучасного уявлення про функцію нервової системи. Класифікація рефлексів. Рівень замикання рефлекторних дуг для сухожильних, періостальних, шкірних рефлексів і рефлексів із слизових оболонок.
4. Сегментарно-рефлекторний апарат спинного мозку: сіра речовина, корінці і спинальні сегменти, вегетативні центри, рефлекторна дуга, рівні замикання спинальних рефлексів. Сегментарна іннервація тіла.
5. Провідні шляхи: передні, бічні, задні канатики (стовпи).
6. Анатомія кортико-спинального шляху. Ознаки центрального паралічу. Патофізіологія м'язової гіпертонії, гіперрефлексії (симптомів центрального паралічу).
7. Анатомія спино-мускулярного шляху. Ознаки периферичного паралічу. Патофізіологія атонії, арефлексії, атрофія.
8. Анатомія і фізіологія рухового шляху. Симптоми ураження на різних рівнях. Приклади захворювань.
9. Патологічні рефлекси: стопні, захисні, орального автоматизму, їх клінічне значення.
10. Поняття про рецепцію і чутливість. Класифікація видів чутливості: поверхневої, глибокої, складної. Види чутливих порушень.
11. Провідні шляхи поверхневої чутливості. Ураження на різних рівнях (нерв, корінець, задній ріг, бічний стовп, внутрішня капсула, таламус, постцентральна звивина). Приклади захворювань.
12. Провідні шляхи глибокої чутливості. Ураження на різних рівнях (нерв, задній стовп, медіальна петля). Сенситивна атаксія, приклади захворювань.
13. Клінічні типи (синдроми) порушень чутливості: периферичний, сегментарний, провідниковий.
14. Мононевритичний тип чутливих порушень. Приклади захворювань, рівень ураження чутливих шляхів. Поняття невриту, нейропатії, невралгії.
15. Поліневритичний тип чутливих порушень. Приклади захворювань, рівень ураження чутливих шляхів.
16. Синдром ураження внутрішньої капсули, променевого вінця, передньої і задньої центральної звивини. Приклади захворювань.
17. Ураження половини поперечника спинного мозку - синдром Броун-Секара на різних рівнях (C1 -C4, C5- Th2, Th3-Th6, Th9-Th10, Th11-Th12, L1 - S2). Симптоматологія, приклади захворювань.
18. Ураження поперечника спинного мозку на різних рівнях (C1- C4, C5-Th2, Th3-Th12, L1-S2). Симптоматологія, приклади захворювань.
19. Інтра- і екстремедулярний синдром. Приклади захворювань.



20. Мозочок, анатомія, фізіологія. Афферентні і ефферентні шляхи. Симптоми ураження.
21. Зв'язки мозочка з різними відділами головного і спинного мозку (гомо- і гетеролатеральні).
22. Види атаксії (мозочок: статична, динамічна, сенситивна, вестибулярна, кіркова).
23. Анатомія підкіркових гангліїв, зв'язки з різними відділами головного і спинного мозку. Загальна характеристика синдромів ураження: паллідонігральний (паркінсонізм), стріарний (гіперкінетичний).
24. Фізіологія екстрапірамідної системи, її участь в забезпеченні безумовних рефлексів, реалізації стереотипних автоматизованих рухів, готовності м'язів до дії.
25. Біохімія екстрапірамідної системи. Сучасні уявлення про обмін і концентрацію катехоламінів в нігостріарній системі.
26. Структури і патологія стріарного відділу екстрапірамідної системи, гіперкінетично-гіпотонічний синдром. Приклади захворювань.
27. Структури і патологія палідарного відділу екстрапірамідної системи, паркінсонізм. Приклади захворювань.
28. Нюховий аналізатор ( I пара). Анатомія, фізіологія. Симптоми ураження. Приклади захворювань.
29. Зоровий аналізатор (II пара). Провідні шляхи. Симптоми ураження на різних рівнях. Приклади захворювань.
30. Окорухові нерви (III, IV, VI пари). Анатомія, фізіологія. Симптоми ураження. Приклади захворювань. Рефлекторна дуга знічного рефлексу.
31. Види офтальмоплегій: зовнішня, внутрішня, тотальна.
32. Трійчастий нерв (V пари). Анатомія, фізіологія, симптоми ураження. Клініка і лікування невралгії трійчастого нерва.
33. Анатомія і функції лицьового нерва (VII пара). Центральний і периферичний паралічі м'язів. Неврит лицьового нерва. Етіологія, клінічні ознаки ураження на різних рівнях, лікування.
34. Анатомія і функції слухового і вестибулярного нерва (VIII пара). Симптоми ураження. Приклади захворювань.
35. Анатомія і функції язикоглоткового, блукаючого, додаткового, під'язикового нервів (IX, X, XI, XII пари). Приклади захворювань.
36. Кортико-нуклеарний шлях. Бульбарний і псевдобульбарний паралічі. Диференційна діагностика. Приклади захворювань.
37. Альтернуючі синдроми: педункулярні (Вебера), понтинні (Мійяра-Гублера, Фовілля), бульбарні (Джексона, Валленберга-Захарченко).
38. Кора головного мозку, її цитоархітектоніка. Вчення про локалізацію функцій. Симптоми ураження кори головного мозку (приклади симптомів подразнення і випадання). Апраксії, агнозії.
39. Моторні і сенсорні представництва в корі. Поняття про функціональну асиметрію півкуль.
40. Синдроми ураження правої і лівої півкулі.
41. Симптоми ураження лобових часток головного мозку.

42. Симптоми ураження потиличної частки головного мозку.
43. Симптоми ураження скроневої частки головного мозку.
44. Симптоми ураження тім'яної частки головного мозку.
45. Порушення мови. Афазія (моторна, сенсорна, амнестична). Диференційна діагностика з дизартрією і мутизмом. Топічна діагностика, структури уражень.
46. Анатомія, фізіологія, симптоми ураження супрасегментарного відділу вегетативної нервової системи. Синдром вегетативні дистонії, гіпоталамічний синдром.
47. Анатомія, фізіологія, синдроми ураження сегментарного відділу вегетативної нервової системи. Ураження стовбура мозку, бічних рогів спинного мозку, гангліїв прикордонного стовбура, сплетінь, нервів.
48. Оболонки головного мозку. Менінгеальний синдром. Спинномозкова рідина, її циркуляція. Люмбальна пункція. Лабораторне дослідження ліквора.
49. Симптомокомплекс підвищення внутрічерепного тиску. Етіологія, патогенез. Приклади захворювань.
50. Параклінічні методи дослідження в неврології: РЕГ, Ехо-ЕГ, ЕЕГ, ЕМГ, оглядова і контрастна рентгенографія, ангиографія, термографія, ядерно-магнітна резонансна і комп'ютерна томографія мозку, ультразвукова доплерографія.
51. Кровопостачання головного мозку. Минуці порушення мозкового кровообігу. Етіологія, класифікація, діагностика, лікування, експертиза працездатності.
52. Класифікація порушень мозкового кровообігу. Дисциркуляторна енцефалопатія. Етіологія, фактори ризику, клініка, зміна РЕГ, показники гемокоагуляції, ліпідного спектра крові. Лікування, рецептури, фіз. методи.
53. Геморагічний інсульт. Етіологія, патогенез, класифікація. Клініка паренхіматозного і вентрикулярного крововиливу. Диференціальна діагностика. Лікування в гострому і відбудовному періодах. Експертиза працездатності.
54. Субарахноїдальний крововилив. Етіологія, клініка, диференціальна діагностика. Лабораторні дослідження, спинномозкова рідина, очне дно, Ехо-ег, ангиографія, гемокоагуляція. Лікування. Експертиза працездатності.
55. Ішемічний інсульт: тромбоз загальної і внутрішньої сонної артерії, середньої мозкової артерії. Етіологія, патогенез, структури ураження, клініка, диференційна діагностика. Лікування в гострому і відновному періодах. Експертиза працездатності хворих із судинною патологією головного мозку.
56. Ішемічний інсульт і емболія судин головного мозку. Етіологія, патогенез, диференційна діагностика. Параклінічні методи діагностики (показники системи гемостазу, РЕГ, Ехо-ег, спинномозкова рідина). Лікування, працевлаштування хворих із залишковими явищами інсульту.
57. Серозний лімфоцитарний хориоменінгіт і ентеровірусні менінгіти Коксакі. Етіологія, клініка, лікворна діагностика, лікування, рецептура, прогноз, експертиза працездатності.
58. Туберкульозний менінгіт. Клініка, лікворна діагностика, особливості сучасного плинну туберкульозного менінгіту. Лікування, рецептура.

59. Менінгококовий менінгіт. Клініка, діагностика, лікування, етіологія, ускладнення.
60. Нейросифіліс: ранній - генералізований сифілітичний менінгіт, пізній - спинна сухотка, прогресивний параліч. Клініка, діагностика, лікування - рецептура.
61. Епідемічний енцефаліт. Етіологія, патогенез, структури ураження. Клініка, клінічні форми, плин, лікування в гострому і хронічному періодах. Експертиза працездатності.
62. Нейросифіліс. Етіологія, клінічні форми. Спинна сухотка та прогресуючий параліч. Клініка, діагностика, лікування.
63. Кліщовий енцефаліт. Епідеміологія, структури ураження, клінічні форми, плин, Кожевніковська епілепсія, лікування і профілактика, експертиза працездатності.
64. Вторинні енцефаліти (грипозний, ревматичний, коревий), структури ураження, клініка, диференційна діагностика, лікування, експертиза працездатності.
65. Поліомієліт. Етіологія, патоморфологія, структури ураження, клінічні форми, лікування в гострому і відновному періодах. Профілактика поліомієліту.
66. Ревматичні ураження нервової системи, класифікація, симптоматологія. Ревматичний енцефаліт (мала хорея) – структури ураження, клініка, лікування, рецептура, профілактика, експертиза працездатності.
67. Розсіяний склероз і гострий розсіяний енцефаломієліт. Етіологія, патогенез, структури ураження, клініка, клінічні форми, диференціальна діагностика, лікування, рецептура, експертиза працездатності.
68. Бічний аміотрофічний склероз. Етіологія, патогенез,. Структури ураження, клініка, клінічні форми, лікування - рецептура, прогноз.
69. НейроСНІД - клінічні форми, діагностика, профілактика.
70. Компресійні синдроми шийного та поперекового остеохондроза. Радиклопатії шийних корінців, синдром хребетної артерії і нерва, шийна мієлопатія, компресія корінців L5, S1, лікування, експертиза працездатності.
71. Рефлекторні неврологічні синдроми шийного та поперекового остеохондрозу. Етіологія, клініка. Скаленус-синдром, плечо-лопатковий періартроз, синдром “плече-кисть”, цервікаго, цервікалгія, цервікокраніалгія, цервікобрахіалгія, люмбаго, люмбалгія, люмбошіалгія, лікування, рецептура, фіз. методи.
72. Попереково-крижовий радикуліт. Роль остеохондрозу, гриж міжхребцевих дисків у патогенезі захворювання. Клініка, рентгенологічні ознаки, плин, лікування, рецептура, фіз. методи, експертиза працездатності.
73. Невропатії стегнового, малогомілкового, великогомілкового нервів. Етіологія, клініка, лікування, фіз. методи, експертиза працездатності.
74. Неврит сідничного нерва. Етіологія, клініка, лікування, експертиза працездатності.

75. Невропатії променевого, ліктьового, серединного нервів, плечовий плексит. Тунельні синдроми. Етіологія, клініка, лікування, рецептура, фіз. методи, експертиза працездатності.
76. Полінейропатії: інфекційно-алергійна (Гійєна-Барре), дифтерійна, миш'якова, свинцева, алкогольна, діабетична. Клініка, лікування в гострому і відновному періодах, рецептура, фіз. методи, трудова і лікарська експертиза.
77. Істерія. Клініка, диференційна діагностика епілептичного й істеричного нападів. Принцип профілактики і лікування істерії, експертиза працездатності.
78. Неврози: неврастенії, істерії, психастенія. Значення соціальних факторів у виникненні неврозів, принципи лікування.
79. Сирингомієлія. Етіологія, патоморфологія, структури ураження, клініка, лікування, рецептура, прогноз, експертиза працездатності.
80. Міастенія, міастенічний криз, холинергічний криз. Етіологія і патогенез, структури ураження, клініка, клінічні форми, лікування - рецептура, експертиза працездатності, прогноз.
81. Захворювання вегетативної нервової системи: ангіотрофонеvroзи, мігрень, хвороба Рейно. Клініка, лікування, рецептура, фіз. методи, експертиза працездатності.
82. Головний біль: мігрень, головний біль м'язового напруження, пучковий головний біль.
83. Спадкові захворювання нервової системи: міопатії, міоплегія, міотонія, аміотрофія (спинальна та неавральна), хвороба Коновалова-Вільсона, хвороба Паркінсона. Патоморфологія, клінічні особливості, види, діагностика, лікування.
84. Судомні синдроми. Великі, малі, парціальні епілептичні напади. Симптоматична епілепсія. Етіологія, патогенез, диференційна діагностика, лікування, експертиза працездатності.